МАЛАЙ АШАГ ШЭМЭ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА УЯЛГАЯА ЗААБОЛ ДҮҮРГЭХЭ!

Людмила Серпионова 10-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хоёрдохи жэлээ Онохойн совхозой гурбадахи фермэдэ һаалишанаар хүдэлнэ. Людмила басаган 1960 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялгатай. Үнгэрһэн таба һарын турша соо үнеэн бүриһөө 947,7 литр һү һаажа, түрүү һаалишадай нэгэн болонхой. Зураг дээрэ: Л. Серпионова.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото

Нобшоржо болохогүй, саг гамтай

Хахад жэлэй дүүрэхэ болотор тоотойхон үдэр үлэбэ. Илангаяа һү, мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ июнь һара эгээл шиидхэхы хаһа болоно бшуу. Тиимэһээ мүнөө Кабанскын совхозой, олонхи колхозуудай ажалшад, малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө нилээдгүй оролдосотойгоор ажаллажа байна.

Аймагай Сталинай, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд һү худалдаха хахад жэлэйнгээ уялга ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Тиихэдэ XX партсъездын нэрэмжэтэ артель гүрэндэ мяха худалдаха хоёрдохи кварталайнгаа түсэб 128 процент, «Байкал» колхоз 155 процент дүүргээд, ойрын үдэрнүүдтэ бүхы уялгаяа дүүргэхын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Тиибэшье аймагай колхозууд, совхоз гүрэндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ уялга бирагүйгөөр дүүргэнэ. Илангаяа хубиин ажахыһаа үндэгэ суглуулха хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана. Июниин 10-най мэдээгээр Кабанскын эд хэрэглэгшэдэй союз хубиин ажахыһаа үндэгэ суглуулха түсэбөө оройдоол 55,8 процент дүүргээ. Эндэхи эд хэрэглэгшэдэй союзай бэлэдхэлэй конторын директор нүхэр Будаев хубиин ажахыһаа үндэгэ худалдажа абаха хахад жэлэйнгээ түсэб июнь һарада дүүргэхын тулада яаралтай хэмжээ абаха аабза гэжэ хүлеэгдэнэ.

Тэрэшэлэн гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха 3-дахи, 4-дэхи кварталайнгаа уялга амжалтатайгаар дүүргэхын тулада аймагай колхозууд, совхоз эмхидхэлэй хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа, гүүртэ, фермэнүүдтэ үнеэдые, шахамал малнуудые бүхэли сүүдхэдээ хээрэ байлгажа адуулдаг болохо байна. Тиихэдэ хаа хаанагүй үнеэдые үдэртөө заабол гурба һаадаг болохо шухала. Мүн малай шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө адуулгашадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа партийна эхин организацинууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ болоно.

А. Бусурманов,
аймагай ЦСУ-гэй инспектор.

Габшагайгаар хүдэлхэ хахад һара

1960 оной түрүүшын хахад жэлэй үрэтэр ойдоол 16 хоног үлэбэ. Нимэ богонихон саг соо республикмнай хүдөө ажахын хүдэлмэригшэд хоёрдохи кварталда абаһан социалистическэ уялганууд айнгаа ühи заяа шиидхэхэ, хахад жэлээ ажалтатайгаар дүүргээбди гэжэ гэ орондоо элидхэхэ ёһотой. Тиимэ эпэмнай эгээл харюусалгай, эгээл шиидхэхы хахад һара боно бшуу.

Мүнөө, түрүүшын хахад жэлэй үрэхэ дүтэлөөд байхада, өөһэдымгүй зүбшэн хэлсэһэн, гараа табижа талһан социалистическэ уялганууд хэр зэргэ бэлүүлэгдэнэ гээб? Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр барюулагдаһан РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй ажуулгын Улаан тугые саашадаа таар барижа шадаха аргатай ибди?

Сэхынь хэлэбэл, гүрэндэ мяха, һү; ндэгэ худалдаха хахад жэлэй уялга дүүргэхэ талаар республика дорнай нилээд шанга, нилээд шаардуухан байдал тохёолдоо. Июнь рын 10-най мэдээгээр, мяха худалдаха уялгаяа колхоз, совхозууд хы дээрээ 52 процент, һү—75 процент, үндэгэ—71 процент дүүргэһэн йна. Эдэ тоо, баримтануудаа юу хаулнаб гэхэдэ, нютагуудтахи заам партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд гүрэн түрын энэ шуала асуудалда анхаралаа һулгулһан, айл аймагуудайнгаа зоной нда эмхидхэлэй хүдэлмэри өөдэйхэнөөр ябуулдаг болоһон байха м.

Жэшээнь, хэлэһэн үгэдөө сэлэнхид (КПСС-эй райкомой секрерь нүхэр Могнонов, аймгүйсэдкой түрүүлэгшэ нүхэр Титов) хэр ргээр хүрэдэг юм ааб гэжэ хараүзэбэл, эндэхид абаһан социалистическэ уялгануудай дүүргэлтые ималдуулхын аюулда хүргэжэрхинй. Энэ жэлэй 6 һара соо түс айгай совхоз, колхозууд 9419 центр мяха худалдаха уялгатай аад, нөө миил 4808 центнер тушаагаа. э баримтые юрэ шэнжэлжэ үзөөд йхада, зайлашагүй нимэ һанал бодол түрэнэ: уялга абахадаа бардамхан, гоё-гоё мэдүүлгэ хэхэ болоходоо хүнһөө гээгдэдэггүй хүтэлбэрилэгшэд Сэлэнгэдэ олоншье бэшэ һаа, үшөөл бии гээшэ ха. Тусхайлан хэлэбэл, эндэхи совхозой хүтэлбэрилэгшэд 95 килограмм шэгнүүртэй 600 гахай тушаахабди гэжэ жэлэй эхиндэ тангариглаһан аад, үнэн дээрээ арай шамай 10,8 центнер гахайн мяха худалдаһан байха юм. Энэнь ямар журам гээшэб, эндэхид хэниие мэхэлнэб?

Тэрэшэлэн энэ аймагай колхозууд гүрэндэ һү худалдаха хүдэлмэреэ мүн лэ нэгэ жэгдээр ябуулнагүй. Хэрбээ «Эрдэм», Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай һааһан бүхы һүнэйнгөө 80 гаран процентые гүрэндэ худалдаад байхадань, зарим ажахынууд һүеэ ондоо тээшэнь гаргашалдаг байһаар. Жэшээлхэдэ, эндэхи Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз май һарада 840 центнер тойрон һү һаагаад, ойрдоо 457 центнерыень гүрэндэ худалдаа. Хайшаа «үгы болооб» үшөө 400 шахуу центнер һүниинь?

Гүрэн түрын журам али болохоор эбдэдэг, үгэдөө хүрэдэггүй хүтэлбэрилэгшэдэй тон ехэ харюусалгатай байһанаа мартажа эхилхэдэнь, партиин Сэлэнгын райком яахадаа обёороошогүй болоод, һанаа амар адаглажа байнаб?!

Колхоз, совхоз бүхэнэй, аймаг болон малшан бүхэнэй абаһан социалистическэ уялганууд гүрэн түрын зүгһөө үгтэһэн нангин даабари гэжэ сэхэ сэгнэгдэхэ ёһотой. Энээнһээ ондоо һанал бодол байха зэргэгүй, байхашьегүй. Тиимэ дээрэһээ үлөөд байһан хахад һарын хугасаа соо хэһэн ажалдаа большевик ёһоор сэгнэлтэ үгөөд, саашадаа габшагайгаар хүдэлхэ хэлбэришэгүй хараа шугам баримталха, адуу малһаа абтадаг бүхы зүйлэй ашаг шэмэ улам ехээр гүрэндөө худалдаха болонобди. Гэхэ зуура үндэгэ олоор абаха, худалдаха хэрэгые хүсэдөөр хэрэгсээхэгүй гэхэ гү, али уялгаяа муугаар дүүргэхэ ушар Яруунын, Кабанскын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн аймагуудай тон муугаар ябуулагдана. Июниин 10-най мэдээгээр Кабанскын эд хэрэглэгшэдэй союз хубиин ажахыһаа үндэгэ суглуулха түсэбөө оройдоол 55,8 процент дүүргээ. Эндэхи эд хэрэглэгшэдэй союзай бэлэдхэлэй конторын директор нүхэр Будаев хубиин ажахыһаа үндэгэ худалдажа абаха хахад жэлэйнгээ түсэб июнь һарада дүүргэхын тулада яаралтай хэмжээ абаха аабза гэжэ хүлеэгдэнэ.

Тэрэшэлэн гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха 3-дахи, 4-дэхи кварталайнгаа уялга амжалтатайгаар дүүргэхын тулада аймагай колхозууд, совхоз эмхидхэлэй хүдэлмэреэ эрид һайжаруулжа, гүүртэ, фермэнүүдтэ үнеэдые, шахамал малнуудые бүхэли сүүдхэдээ хээрэ байлгажа адуулдаг болохо байна. Тиихэдэ хаа хаанагүй үнеэдые үдэртөө заабол гурба һаадаг болохо шухала. Мүн малай шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө адуулгашадай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа партийна эхин организацинууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ болоно.

А. Бусурманов,
аймагай ЦСУ-гэй инспектор.

КОМСОМОЛ ХҮБҮҮН—СОЛОТОЙ МАЛШАН

Алдарта Ленинскэ комсомолой гэшүүн Дамба-Дугар Шагжиевай нэрэнь гансахан Хори нютагтаа бэшэ, харин бүхы Бурят орондоо мэдээжэ болонхой.

«Түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ шахажа байһан малайнгаа, шэгнүүр зунай сагта сүүдхэдээ 1000 грамм хүрэтэр нэмээхэб. Минии үүсхэлые халан абыт!» Иимэ уряатайгаар республикын бүхы мал адуулагшадта нёдондо хабар хандаа бэлэй. Энэ халуун уряагай Сэлэнгэ, Яруунаар сахилгаан түргөөр таража, хэдэн олон залуушуулай зүрхэ сэдьхэлыень долгисуулан хүдэлгэһэниинь мэдээжэ.

«Ши, Дугархан, дэмы ехэ даабари, уялга абажархёо бэшэ аалши? Мянган грамм гээшэшни амархан хэрэг бэшэ даа...» Энэ мэтээр нютагайнь зарим малшад тэрээндэ хэлэдэг, шоглодог һэн. Эды шэнээн харюусалгатай уялга абаад байхадаа, эрэлхэг комсомол хүбүүн бишыхашье зүрхэсэдэггүй, хэлэһэндээ лаб хүрэхэб гээд этигэдэг байгаа.

— Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ ахижа гараха гэһэн түрэл партиимнай түүхэтэ зорилго совет хүн бүхэнэй нангин хэрэг ха юм. Мүн бишье хамтын энэ баатарлиг тэмсэлдэ өөрынгөө хубита оруулалсахал хүсэлтэйб,—гэжэ тэрэ хэлэдэг һэн.

Элдин һайхан зунай саг ерэжэ, хоймор талын хүбшэ тайга хүхэ дурдамаа хэдэрбэ. Үнгэ бүриин набша сэсэгүүд задаржа, үлзы нютагай шэмэг болон найгалзана...

Бүхэли зундаа Дамба-Дугар буруунуудаа Худан голой шэмэтэй нотоондо садатарнь бэлшээн, булагай хүйтэн уһаар уһалжа, һайса таргалуулаа бэлэй. Зунай һарын наратай дулаахан үдэрнүүд үнгэржэ, намарай сагай һэрюубтэр байдал тогтобо. Тэрэнэй харуулжа байһан малыень шэгнэжэ үзэхэдэ, сүүдхэ бүхэндэ 1000-һаа 1100 грамм нэмэһэн байгаал. Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн тухайнь баярта мэдээсэлнүүд үргэн уужам Бурят ороноймнай газар нютагуудаар соностон дуулдаһан байха. Иигэжэ хорёодтой эдир каһандаа ажалай магтаалда хүртэжэ, алдар солын арюун харгыда гарахаһаа ондоо ямар хүби зол байхаб.

Мүнөө үедэ һү багаар үгэдэг үнеэдые тусгаарлан илгажа, тэдээндэ тугалнуудые заядуулан түлжүүлхэ түрүү арга республикымнай олохон колхоз, совхозууд үргэнөөр хэрэглэнэ. Түрэл «Победа» колхозойнь правлени, партийна эхин организаци иимэ шэнэ аргые ажахыдаа нэбтэрүүлхэ гэжэ мүн лэ шиидээд, энээниие хэндэ даалгажа үгэхэ тухай һаналаа зүбшөлөө һэн гэхэ. «Нүхэд, энэ шэнэ аргые зоригтой шанга комсомол нүхэртөө даалгахадамнай ямар бэ, Дамба-Дугар шадахал байха» гэһэн дурадхалые бүлта дэмжэһэн байгаа». Тэрэ гэһэнһээ хойшо Дамба-Дугар шэнээр эмхидхэгдэһэн тусхай фермэ даажа абаад, ажалдаа шэн зоригтойгоор хам ороһон байна.

— Түрүүшээр ажалтаяа хүсэд танилсан, дадалсаагүй байхада, ехэл бэрхэшээлтэй шэнги байдаг һэн. Жэшээнь, нэгэ үнеэндэ өөрынь тугалай зүһэтэй, адлирхүү 1—2 тугал табижа хүхүүлдэг һэм. Залуу үнеэдтэ тугалнуудые дадхаахада боломоор байба. Харин хүгшэрһэн үнеэдтэ табихань хүшэр лэ байдаг һэн. Түрүүшын арбаад хоног соо зарим үнеэдээ тушажа байгаад заядуулха баатай болодог байгаа. Иигэжэ элдэб оншо арга хэрэглэһэнэй ашаар тугалнуудые үнеэдтээ удаа дараалан дадхааһан байнаб. Тиигэжэ оролдожо ажаллаад байбал, ямаршье бэрхэшээл дабагдадаг ха юм даа,—гэжэ наһаар залуушье һаа, ажалдаа хүдэржэһэн нүхэр Шагжиев омогтойгоор мэдүүлнэ.

Түрүү энэ арга нэбтэрүүлхэдэ юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, химда сэнтэй мяхан ехээр абтаха байна бшуу. Зунай үедэ энэ нүхэрнай 90—100 тугалнуудые түлжүүлээд, 5—6 наратайдань тушааха зорилготой. Тугалнуудые миил һүөөр тэжээһэндэ орходоо, мүнөө тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүр 300—400 граммаар үлүү нэмэдэг болоо. Энэнь ажалай гаргашые 2—3 дахин багадхана. Мүн мяха саашадаа элбэгжүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай.

Саашадаа ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлажа, ойротожо байгаа баяр зугаагай ехэ найр—республикынгаа залуушуулай фестивальда хабаадалсаха эрхэ олохыень эрхим энэ нүхэртөө хүсэебди!

Ю. Византийский.

О. Пауэрсдэ Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу

Советскэ Союзай газар дээгүүр ниидэжэ ябатараа майн 1-дэ Свердловск город шадар советскэ ракетнэ сэрэгүүдтэ бута буудуулһан «Локхид «У-2» гэжэ американска самолёдой лётчигой эсэгэ О. Пауэрс һаяхан СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто бэшэгээр хандаа.

Тэрэ бэшэгтэнь Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу доро толилогдоно.

Оливер Пауэрсдэ
Паунд город, Виргини штат.

Эхынь эльгээһэн тэмдэг танай хүбүүндэ дамжуулха гуйлтатай бэшэгыетнай абааб. Тэрэ тэмдэг бэшэгтэ хабсаргагдаа гэнэт, теэд юундэшьеб, конверт соо тэмдэг байгаагүй.

Танай хүбүүн Советскэ Союзай хууляар хэһээгдэхэ байха гэжэ дуулгаха ёһотойб. Хүүли гээшэ хуули ха юм даа, имагтал сүүдэй органуудай эрхэ, уялгада хабаатай хэрэгтэ оролсожо шадахагүй байнаб.

Хэрбээ хүбүүнтээ уулзахын тула Советскэ Союз руу ерэхэеэ хүсөө һаатнай, тэрээндэ туһаяхаар бэлэн байнаб.

Н. С. Хрущев.
1960 оной майн 31.

Карелиин АССР-эй Верховно Советэй баярай сесси

ПЕТРОЗАВОДСК, июниин 11. (ТАСС). Карелиин Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойн һайндэрые Карелиин ажалшад баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ.

Мүнөөдэр республикын Верховно Совдэй тэрэ үдэртэ зорюулагдаһан баярай сесси болоо.

Сессидэ хабаадагшад Н. С. Хрущев толгойлогшотой КПСС-эй ЦК-гэй Президиумые хүндэтэ президиумдэ нэгэн дуугаар һунгаа.

«Россин Федерациин аха дүүарадуудай бүлэ соо 40 жэлдэ» гэһэн элидхэл КПСС-эй Карелиин обкомой нэгэдэхи секретарь И. И. Сенькин хээ.

Россин Федерациин правительственна делегацин толгойлогшо, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо М. А. Яснов үгэ хэлээ; СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, КПСС-эй ЦК-гэй, мүн РСФСР Министрнүүдэй Советэй, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой, советскэ Карелиин ажалшадта эльгээһэн амаршалгын бэшэг уншаа.

Нэрөөз гутааһан хүнүүдэй ааша

ОДЕССА, июниин 11. (ТАСС). Далайнууд дээгүүр һаадгүйгөөр тамарха ёһо заншалые бүдүүлигээр эбдэһэн шэнэ аашануудые американска сэрэгэй самоледууд, далайн сэрэгэй онгосонуудай хэдэг байһаниинь мүнөөдэр элирээ.

Июниин 8-да, Москвагай сагаар 15 час 35 минутада Пелопоннес хахад-аралай урда захын райондо 128 374 номертой американска сэрэгэй хоёр мотортой гидросамолет манай онгосо дээгүүр, мачтыень дайран алдажа ябаад хоёр дахин ниидээ, тиигээд Грециин газар руу шэглэн арилаа гэжэ советскэ теплоход «Славгородой» хэлхеэнэй начальник В. Лех мэдээсэбэ. «Славгородой» морягууд тиимэ бүдүүлиг аашада дураа гутаа, ехээр зэбүүрхээ.

Индиин океанда тамаржа ябаһан манай онгосын хойноһоо намнаад, хүсэжэ ерэһэн американска хоёр эсминец «Хайшаа ошохотнаиб? Юу шэрээд ябанат?» гэһэн элдэб тэмдэгүүдые үгэжэ байгаад мүшхэхэ һэдэлгэ гаргаа гэжэ «Сухона» пароходой гурбадахи штурман нүхэр Сытников хөөрэнэ.

Алай ашаг шэмэ гүрэндэ худалдаха 1960 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй, уялгын дүүргэлтэ тухай

1960 оной июниин 10-най мэдээн

(Уялга, түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Мяхан		Һүн		Үндэгэн	
	уялга	түсэб	уялга	түсэб	уялга	түсэб
Байкало-Кударын	51	65	74	101	65	83
Эргажанай	46	48	66	66	88	92
Гэгурын	48	79	87	122	69	70
Эдын	44	71	68	87	93	120
Нуунын	50	98	65	90	71	71
Эмграйн	84	90	86	137	63	63
Ажамсанай	50	106	61	100	55	55
Зөлгын	54	78	84	100	67	79
Кабанскын	47	80	86	102	79	90
Ихтын	46	67	80	105	78	78
Мухаршэбэрэй	46	62	74	102	58	68
Ихын	—	—	30	30	—	—
Хэнбайкалиин	77	91	86	120	64	73
Сэлэнгын	51	81	82	97	57	63
Эрбагатайн	58	100	71	105	61	61
Эрдэмин	68	96	65	94	79	86
Ихэнэй	71	102	57	80	89	101
Эрдэмин	41	70	93	105	64	64
Хүнтын	127	—	95	95	—	—

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 140 (9279) | 1960 оной июниин 14, вторник | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдһээ

1960 оной июниин 9-дэ 60 наһатайдаа манай ороной элитэ ехэ авиаконструктор, СССР-эй Науканууудай Академиин гэшүүн-корреспондент, КПСС-эй гэшүүн; СССР-эй Верховно Советэй депутат; хоёр удаа Социалистическэ Ажалай Герой, генеральна конструктор **Семен Алексеевич Лавочкин** гэнтэ наһа бараба гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгыгөөр шаналан мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

Нээмэл аргаар ашагта малтамалнуудые абаха тухай зүблөөн

КЕМЕРОВО, июниин 11. (ТАСС). Дүрбэн үдэр үргэлжэлһэнэй удаа нээмэл шахтануудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомат хэрэглэхэ асуудалаар зарлагдаһан бүхэсэюзна зүблөөн дүүрэбэ. Тэрэ зүблөөндэ Москвагай, Ленинградай, Украинын; Казахстанай эрдэмтэд болон манай ороной хэдэн олон область, хизаар, союзна республикануудай предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

Ашагта малтамалнуудые нээмэл аргаар абалга ашатай үрэтэй байһан туладаа манай орон дотор үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Мүнөө абтадаг нүүрһэнэй 20 процент шахуунь, түмэрэй рудагай хахадынь нээмэл аргаар абтана. Нээмэл аргаар ашагта малтамалнуудые абалга саашадаа бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдаха.

Бии байһан дүй дүршэл дэлгэрүүлжэ, нээмэл аргаар ашагта малтамалнуудые абалгые саашадань үргэдхэжэ, үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомат хэрэглэхэ хүдэлмэри һайжаруулжа, предприятинуудай техническэ хэмжээс, ашаг олзые дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд зүблөөндэ табигдаа.

Нээмэл аргаар ашагта малтамалнуудые абаха шэнэ предприятинуудые барижа, промышленностяа бүри түргэнөөр хүгжөөхэ аргатайбди гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Газар доро дүтэхэн байдаг элдэб малтамалай хэбтэшэнүүдэй ойро шэнэ предприятинуудые барижа болохоор. Жэшээнь, ерэхэ арбан жэлдэ 8—10 миллион тонно түлишэ абахаар шулуу нүүрһэнэй тиимэ хэбтэшэнүүд бии.

Кузбассай болон бусад томо предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд нээмэл аргаар абтаһан нүүрһэ зөөхэ, тэһэлхэ арга методуудые нарижуулха асуудалда онсо анхарал хандуулаа.

Нээмэл аргаар ашагта малтамалнуудые абадаг предприятинуудай хүдэлмэрине һайжаруулха асуудалаар хэдэн ашатай туһатай заабари, зүбшэл зүблөөндэ хабаадагшад бэлдээ.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

В. Д. Обыденная гэгшые Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республика дотор үхибүүдые олон жэлдэ таһалгаряагүй, оролдосотойгоор хүгжэмдэ һургаһанайнь түлөө Улан-Удын үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин багша **Обыденная Вера Дмитриевнае** Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ, Советүүдэй байшан.
1960 оной июниин 11.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунадахи Исингын совхозой 1-дэхи фермын зоотехник нүхэр А. О. Тарнуев хонинон Е. Д. Дандароватай хоннной ноохо үзэжэ байна.

Н. Дамбаевай фото.

ПАРТИЙНА ПРОПАГАНДАДА—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

К. МАСЛОВ,
КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша

Республикын партийна организацинуудта политическэ һуралсалай жэл дүүрэжэ байна. Семинарнууд, кружогуудай дүн гаргаһан һүүлшын хэшээлнүүд болоо. Һуралсалай жэлэй туршада оло мянган коммунист, комсомолшууд, партийна бэшэ эдэбхитэд марксизм-ленинизмын һургаал, үйлэдбэриин экономико шудалһан, мүнөө үеын байдалтай танилсаһан байна.

Партиин Центральна Комитет үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха үедэ ябуулагдаха ойлгуулламжын хүдэлмэриин гол хараа шугамые мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна пропагандын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тогтоол соогоо эли тодоор зааһан байха юм.

Партийна пропаганда, тэрэ тоодо политическэ һуралсалшье эдэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ туһалха ёһотой. Манай ороной ажалшад долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тулада ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлнэ. 1959 оной, мүн энэ жэлэй таба һарын дүнгүүдһээ харахада, хүдэлмэришэн анги, колхозно тариашад, ажалша интеллигенци абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Эди шэдитэ ракетэ зохёожо, бүтээн гаргадаг болохо, замбуулинай захагүй дайдые мэдэлдээ оруулха талаар манай совет эрдэмтэд, инженернүүд, хүдэлмэришэд гайхамшаг амжалта түйлаһаниннь элитэ. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадһаа абтадаг салин хүлһэнэй налог болюулха тухай, энэ жэлдэ бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшадые долоон-зургаан часай хүдэлмэриин үдэртэ оруулжа дүүргэхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин гаргаһан хуулинууд ажалшан арадые бүри ехээр урмашуулна. Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын дотоодын, гадаадын политикые бүхы совет арад ехэтэ һайшаан дэмжэнэ.

Ахахын, соёл культурын талаар түйлагдаһан гайхамшаг амжалтануд манай ороной хүн зоной ажалдаа коммунистическэ ёһоор хандадаг болоһые харуулна. Энэмнай Коммунистическэ партиин зүгһөө эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлхы айхабтар ехэ хүдэлмэриин ябуулагдадаг байһанай гэршэ жэшээ болоно.

Олонхи зон үнэн сэхээр ажаллахатаяа хамта оролдосотой һайнаар һуража байдаг болонхой. Жэшээлэн хэлэбэл, энэ жэлдэ манай областной партийна организациин 22 мянга гаран коммунистнууд, 40 мянга шахуу партийнабэшэ хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад кружок, семинарнуудта һураһан байна. Энээниие нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, 2 дахин олон хүн һураһан болоно бшуу. Экономико һайн мэдэдэг байха эрилтын табигдадаг болоһон мүнөө сагта промышленность, хүдөө ажахын, мүн бэшэшье һалбаринуудай экономико гүнзэгыгөөр шудалха шухала байна. Энээниие хараада абажа, экономико тушаа марксистско-ленинскэ теори шудалха 392 кружок, семинарнууд республика дотор эмхидхэгдээд, 7 мянга гаран хүн һураа. Кружок, семинарнуудай пропагандистнууд ба һүрагшад экономикын асуудалаар тусхай темэнүүдые үзэхэдээ, өөһэдын предприяти болон колхозуудай ажал хүдэлмэритэй холбодог, продукциин өөрынь үнэ сэн химдаруулха оно мүр бэдэрдэг, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ шэнэ арга һанаашалдаг байна. Экономикын эхин һургаал шудалха кружок, һургуулинуудай байгуулагдаһанһаа хойшо хүдэлмэришэд, колхознигууд болон бусад ажалшадай эдэбхи үүсхэл илангаяа ехээр бадаран дэлгэрбэ. Эндэ һурадаг хүнүүд ажал хүдэлмэридөө туһатай юумэ үзэдэг, тэрэнээ эрхим һайнаар эмхидхэхэ һургаал заабари оложо абадаг, бүхы юумэеэ арьбалха химгадахын түлөө тэмсэдэг болоһон байна. Жэшээ болгон иимэ баримта харуулаябди. «Механлит» заводойхид (пропагандист нүхэр Жирихин) экономикын гол асуудалнуудые шудалһанай ашаар ажалайнгаа бүтээсэ хараа байса дээшэлүүлээд, республика дотороо анха түрүүн 7 часай хүдэлмэриин үдэртэ орохо аргатай болоһон, хүдэлмэриннь эли бодо һайжарһан байна гэжэ тэмдэглэмээр. Энэ завод үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө жэлэй 5 һарын даабариие нилээд горьтойгоор үлүүлээ.

Мухаршэбэрэй аймагта экономикын теори шудалха хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй: эндэхи 108 кружогто 3 мянга шахуу ажалшад—совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд һураба. Партиин Мухаршэбэрэй райкомой, хүдөө ажахын институдай үүсхэлээр эндэ 4 факультедтэй арадай университет эмхидхэгдээд, амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Мал ажал, хүдөө ажахые оньһожоруулха, экономикын факультедүүдтэнь хүдөө ажахын 250 хүдэлмэрилэгшэд һуралсаһан байна. Тус университедтэ аймагай солото хүнүүд —һаалишад Варфоломеева, Разгильдеева, тугалшан Безбородова болон бусад түрүүшүүл һурана.

Заиграйн, Байкало-Кударын, Хориин, Яруунын, Зэдын аймагуудай партийна олохон организаци экономикын һуралсал һайнаар эмхидхэһэн байгаа.

Байкало-Кударын «Знамя Октября» колхозой партийна организаци, правлени мүнгэн түлэбэридэ орохо, бригадануудтаа ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ гэжэ шиидээд, экономическа талыень шэнжэлжэ эхилһэн байгаа. Тиигээд «Ажахын тоосоон —ажалаа социалистическэ ёһоор ябуулха арга мүн», «Продуктнуудай өөрынь үнэ сэн, тэрэниие химдаруулха арга» гэхэ зэргын темэтэй хэшээлнүүд эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэнэй һүүлээр ажалай түлэбэри мүнгөөр түлэдэг болоһон, ажахын тоосоо хэрэглэжэ эхилһэн байха.

Торгин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозоо экономикын эхин һургаал шудалха хэрэг баһал һайнаар эмхидхэгдээ. Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» (партийна организациин секретарь нүхэр Бельгаев), Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ (партийна организациин секретарь нүхэр Санжиев) колхозуудта политическэ һуралсал ажабайдалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэгдээд, ажахын зорилгонуудые шидхэхэ хэрэгтэнь туһалһан байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түүхын номой энэ жэлдэ шэнээр хэблэгдэн гаргаһантай дашарамдан, коммунистнуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй зүгһөө партиингаа баатар габьяата түүхэ шудалха хүсэлэн бүри ехэ болоо. Тиигээд партиин түүхэ шудалха кружок, семинарнуудай тоо нёдондо жэлэйхиһээ хоёр дахин нэмээ. КПСС-эй түүхэ шудалхадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын, удаадахи жэлнүүдэй, илангаяа партиин XX съездһээ хойшоохи хэрэгүүдтэ гол анхарал хандуулагдаһан байна. КПСС-эй XX, XXI съездүүдэй, ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаха асуудалда мүнлэ ехэ анхарал табигдадаг, нютагай байдалтай холбохо оролдолго гаргадаг байба.

Бэсэ даагаад һурадаг коммунистнууд марксизм-ленинизмын һургаалые хамтаараа шудалхада һайн гэжэ тодоруулһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ теори, экономико шудалха 292 семинар эмхидхэгдээ һэн. Марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ 650 хүн һураа. Галуута Нуурта, Каменскда үдэшын университедэй таһагууд бии юм. Энэ жэлдэ марксистско-ленинскэ теориин, үйлэдбэриин экономикын, социализмһаа коммунизмда орохо асуудалнуудаар хэдэн конференци болоо.

Түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ, дэлгэрүүлхэ талаар партиин дүрбэн райкомой, партийна эхин организацинуудай хэһэн ехэ юумэ тусгаар тэмдэглэлтэй. Рязаниин партийна организациин хүдөөдэ ябуулдаг ойлгуулламжын хүдэлмэриинь дүй дүршэлтэй танилсаһанай һүүлээр республикын аймагуудай түрүү ажахынуудта семинар ходо үнгэргэдэдэг, дүй дүршэлөө абалсаха зорилгоор түрүүшүүл хоорондоо айлшалалсадаг болоһон байна. Мүнөөшье партийна, советскэ; хүдөө ажахын хэдэн хүдэлмэрилэгшэд Красноярска, Алтайн хизаарнуудта, Эрхүүгэй, Оренбургын областьнуудта ошонхой. Түрүү дүй дүршэл шэнжэлэн үзөөд, саашадань дэлгэрүүлхэ гээ.лэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно. Энэмнай долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тула абаһан уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь хүдөөгэй ажалшадта туһалха байна бшуу.

Партийна пропагандые удха түгэлдэрөөр ябуулха хэрэгтэ партиин Центральна Комитет ехэ анхарал хандуулдаг. Энэ хүдэлмэриин шанар пропагандистһаа, тэрэнэй шадабариһаа болохо бшуу. Пропагандистнуудта тодорхой туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор үнгэрэгшэ жэлдэ республиканска семинар үнгэргэгдэһэн, мүн хэдэн иимэ семинар аймагуудта эмхидхэгдэһэн байгаа. Политическэ гэгээрэлэй олохон кабинет пропагандистнуудта ёһото туһаламжа үзүүлдэг болоо. 36 томо колхозой партийна организацинуудай дэргэдэ политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд бии болгогдоо. Тиигэбэшье пропагандистнарта туһалхын тула ябуулдаг хүдэлмэримнай үшөөл ехэ дутагдалтай байһаар.

Партийна организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ мүнөөнһөө бэлдэхэ, партийна пропагандые олон янзын онол аргаар ябуулхын тула оролдохо ёһотой. Зарим партийна организацинууд ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, хүн бүхэндэ үшөөл хүрэнэгүй гэжэ шалгалта тодоруулба. Жэшээнь, судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй миил 30 процентнь һуралсалда хабаададаг байба. Галуута Нуурай 2/5 шахтада хэдэ хэдэн колхозоо иимэ ушарнууд элирүүлэгдээ.

Республикын партийна организацинуудта политическэ һуралсалай жэл дүүрээ. Гэбэшье пропагандынгаа хүдэлмэри һуларуулха эрхэгүйбди. Зунай сагта энэ хүдэлмэреэ бүри үргэнөөр ябуулха арга бии. Лекци, элидхэлнүүдые эмхидхэхэ, дотоодын, гадаадын политикада хабаатай асуудалнуудые зүбшэлхэ ажалшадай суглаа зарлаха шухала.

Республика доторнай культурын 15 университет, элүүрые сахиха хоёр университет нээгдэнхэй. Эдэнэй хүдэлмэриие таһалдуулжа болохогүй. Түрүү дүй дүршэл, техническэ дэбжэлтэ шудалха кружогуудые байгуулһан ушар ехэ һайшаалтай. Эхэнэрнүүд, залуушуулай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой.

Партийна пропагандын хэрэгтэ ном судар, газетэ, журнал, радио ехэ үүргэтэй. Гэбэшье эдэ хүсэтэ зэбсэгүүдээ үшөөл мууса хэрэглэнэбди. Энэ талаар Баргажанай, Мухаршэбэрэй аймагуудай колхозуудай зарим партийна организацинуудай гаргаһан үүсхэл ехэ һайшаалтай. Эдэнэр бүлэ бүхэниие өөрын библиотекэтэй болгохо, хүдэлмэришэн, колхозник бүхэниие түрүү дүй дүршэл, эрдэм, техникын туйлалтанууд тухай номуудтай болгохо зорилго табиһан байна. Энэ үүсхэлые партийна организацинууд дэмжэхэ, хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Соёл культурын эмхи зургаануудта, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдтэ теориин, экономикын асуудалнуудаар конференци эмхидхэхэ, уласоорондын мүнөөнэй байдал тушаа тайлбари үгэхэ тусхай темэтэй үдэшэнүүдые үнгэргэхэ шухала. Мүн ойлгуулламжын хүдэлмэриин ондоошье арга хэрэглэлсэхэ ёһотойбди. Зунай сагта бүхы ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, долоон жэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтэнь областной партийна организацидаа туһалая.

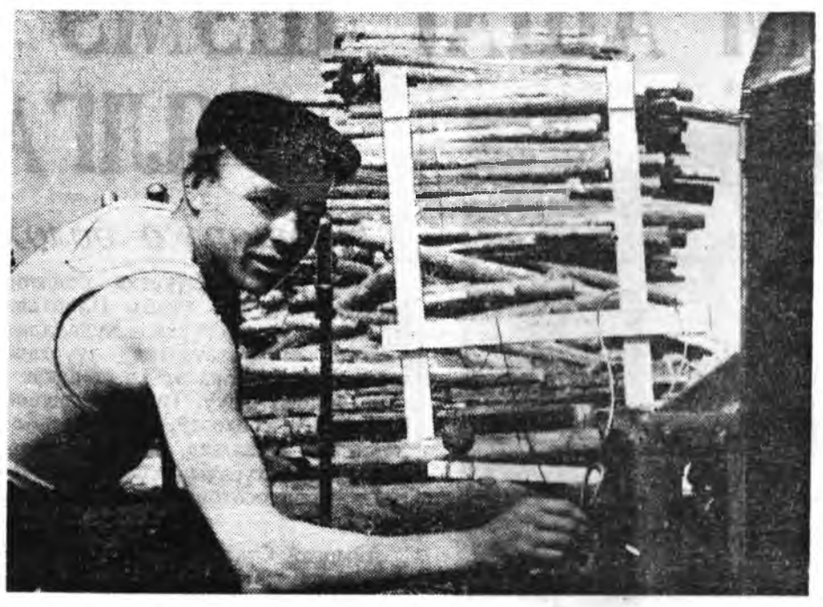

Онохойн лесокомбинадай (Заиграй) лебедчик И. Третьяков модо ашахадаа үлэр бүрингөө даабарине 110 процент дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Третьяков хүдэлмэрилжэ байна

И. НИКОЛАЕВАЙ фото.

Эдэбхитэй техник-үрэжүүлэгшэ

«Ажалаа арбан хургандаал адли мэдэхэ боложо, шудалһан хүн» гэжэ Владимир Березкиниие Кабанскын совхозой 4-дэхи отделениин малшад дэмы магтан хэлсэдэггүй.

Нүхэр Березкин техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэл шудалаад, отделениингээ үнеэдые бултыень искусственна аргаар үрэжүүлжэ, жэлһээ жэлдэ нэгэшье үнеэ һубайруулангүй түрүүлжэ, томо һайн туталнуудые абадаг, болонхой. Жэшээнь, нёдондо богонихон болзор соо 90 толгой үнеэ искусственна аргаар үрэжүүлээд, мүнөө бултыень түрүүлэнхэй, томо бэетэй 90 тугалнууд түлжүүлэгдэжэ байна.

Мүн энэ жэлэй үнгэрэгшэ 5 һара соо Владимир Гордеевич «Сил» гэжэ сэбэр симментал үүлтэрэй, эрхим классай бухын үрөөр хамта 200 гаран үнеэ искусственна аргаар үрэжүүлээ.

— Үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоһоной ашаар ажалай гаргаша һураггүй бага болоо, мүн абтаһан түлнүүдэймнай өөрын үнэ сэн нилээдгүй химдараа. Жэшээнь, урдань үнеэдые бухада табижа гү, али гараар барижа ороондо оруулхада үнеэн бүридэ 100 түхэригэй хүсэ, зөөри гаргагдадаг һэн. Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхын тула 30 толгой эхэ мал бүхэндэ 1 буха байха ёһотой. Хэнэйшье мэдэһээр, бухануудай харуулһа, тэжээлдэ жэлдээ тус бүридэнь 3 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри гаргашалагдаха байна. Харин тэрэ мүнгэ зөөреэрнь жэл соо 5—6 эбэртэ бодо мал шахаад, толгой бүриинь 3—3,5 центнер шэгнүүртэй болгожо тушаахаар ха юм,— гэжэ тус отделениин эрхилэгшэ нүхэр Г. М. Воронин хөөрэнэ.

Энэнь тон зүб. Искусственна арга хэрэглэжэ, үнеэдые үрэжүүлхэдэ тэдэнэй тус бүридэ ажалайнь гаргаша оройдоол 35 түхэригтэ болоно.

Мүн үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ шадамар бэрхэ техник-үрэжүүлэгшэд республикын бусадшье колхоз, совхозуудта олон. Тусхайлбал, Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхоздо техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Руднев жэлэй эхиннһээ хойшо 130 гаран үнеэдые үрэжүүлээ.

А. Уненов,
зоотехник.

Набшаһата тэжээл бэлдэхэеэ яанаб

Модо бургааһанай жэжэ мүшэр, набша намаа ногоохон зандань хуряажа, һайнаар хатаагаад, хонин малда эдюулхэдэ айхабтар һайн тэжээл болодог бшуу. Ахын аймагай олон колхозууд урдань энээниие һайн мэдэжэ, үхэр малдаа набшаһата тэжээл горьтойгоор бэлдэдэг һэн. Энэ хэрэгтэ һургуулиин һураг шад олоороо хабаададаг бэлэй. Мүн тэрээгээр силосшье дарадаг байгаа.

Теэд мүнөө эндэхид шэмэтэй һайн энэ тэжээлые юундэшьеб тоохоёо болишоо. Аймагай олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие ямар нэгэн үлүү ажал мэтээр тоолодог болошоһониинь тон гэмшэлтэй.

Энэ нютагта малай һайн тэжээл болохоор эллэб набшаһата ургамал, бургааһа, шугы ехэ элбэг ургадаг. Малшадай дүй дүршэлнөө харахада, набшаһата тэжээл горьтой бэлэдхэхэ гээшэ ехэхэн удхашнартай байна. Аймагай олонхи колхозуудта жэлһээ жэлдэ үбһэ тэжээл дуталдажа, бэрхэтэй байдал тохёолдодог. Имагтал энээнһээ боложо малшье олоор гарзална. Энэ үнгэрэгшэ май һарын түршоо соо ганса үбһөөр дутаһанһаа боложо колхозуудта тон олон мал үхөө. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозоо ганса май һарада 102 толгой хонин, 32 үхэр, 8 адуун хороһон байна. «Улаан Аха» колхоздо энэ үе соо 119 үхэр гарзалаа. Теэд набшаһата тэжээл ехээр бэлэдхээд, тэрэниие хабарай хагсуу хүндэ сагта адууһа малдаа эдюулээ һаань, али тухай һайн байха һэм.

Байгша ондо эндэхи ажахынууд набшаһата тэжээлдэ шухала анхарал табижа, тэрэниие элбэгээр бэлэдхэхэ ёһотой. Гадна энээндэ һургуулиин һурагшадые олоор хабаадуулха шухала.

В. Галсанов.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Эртын пар яахадаа удаанаар хахалагданаб?

Иимэ гаршагтайгаар «Бурят үнэн» газетын майн 27-ной номерто манай корреспондент нүхэр Бадмаевай статья толилогдоо һэн. Аймагай колхоз, совхозууд, илангаяа Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Дружба», «Победа» колхозууд эртын пар хахалха хүдэлмэреэ ехээр удаарууллжа, мүнөө хүрэтэр мүртэй юумэ хэнэгүй. Тиихэдэ аймгуйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын инспекци пар хахалха тушаа мүн һаналаа табинагүй гэжэ тэндэ тэмдэглэгдэнэ байгаа.

— Энэ асуудал партиин райкомой бюро дээрэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй аймагай зүблөөндэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, эртын пар хахалха түсэбые июниин түрүүшын хахадта дүүргэхээр тодорхой график, хэмжээ-ябуулга табигдаа,—гэжэ Хориин аймгуйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр Борисов манда мэдээсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ

Шудхалаашад—шударгы зон

Шэрэм хайлуулха пеэшэн хүүен дүүежэ, халуун амисхалаар амилна. Пеэшэнгэй багахан амһараар хүхэ дүлэн соробхин ялараад, гэнтэ үгы болошоно. Хайлуулга дүүрэхэ ойртоо, шудхалаашад бэеэ зэһэнхэй хүлеэнэ.

— Бэлэн болоо!—гээд вагранщигай гараа һарбайхада, шудхалааша пеэшэнгэй лёткые сүмэ сохино. Сайбар улаан хайламал шэрэм сорго руу харьялан урдажа, доро тодогдоһон томо булад амһарта руу олон түмэн ошо сасарһаар гоожоно.

Шудхалаашадай бригадир Николай Сергеев — набтаршаг, шамбай бурят хүбүүн мостовой кранда гэнжээр үлгэгдэмэл томо амһартые саашань абаашаха гэһэн тэмдэг үгэжэ, гараа үргэнэ.

Уданшьегүй шудхалаашад хайламал шэрэм хэбтэ шудхажа захалба. Энэ хүдэлмэриие бригадир Николай Сергеев өөрөө хэнэ. Нобшоронгүй, габшагай түргэнөөр шудхасагаагаад, саашаа ошожо центробежнэ машина руу хайламал шэнгэн шэрэмээ үюулнэ...

Николай Сергеев энэ бригадада хүдэлжэ эхилһээр хахад жэлһээ үлэжэ байна. Энээнһээ урда тээ тэрэ нүхэр ондоо түрүү бригадые хүтэлжэ ябаһан юм. Түрүү участогһаа гээгдэнги участогта ошожо, тэрэниие түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха гэһэн Ажалай Герой Валентина Гагановагай жэшээгээр Николай Сергеев шудхалаашадай бригадые даажа абаһан байгаа. Гээгдэнги участогта түрүүшээр бэрхэтэйшэг байба. Ажалай журам һула дээрэһээ шудхалаагай шанар муу, бүтээсэ бага байһан юм. Мүн шудхалаашад хоорондоо эб эегүй байһан дээрэһээ ажалдаа алдуу эндүү гаргадаг байгаа.

Шэнэ бригадада ерэмсээрээ Николай Сергеев нэн түрүүн өөрөө ажалдаа жэшээтэ һайнаар хандажа оробо. Хэлэхэдэ ойлгосотойшье һаа, харуулхада һургаасатай гэһэндэл, бригадирай жэшээгээр бусадшье шудхалаашад ажалдаа ондоогоор хандажа захалаа. «Оншонь олдоо байна» гэжэ бодоод, бригадир нэгэтэ шудхалаашадтаа иигэжэ хандаба: — Манай бригада мүнөө дээрээ гээгдэнги тоодо ябана. Хамаг муу юумэн манай бригадын нэрэ дээрэ. Хайшан гэбэл энэ муу нэрэһээ хахасахабибди?

Энээн тушаа мүн шудхалаашадшье өөһэдөө бодолгото болоһон байгаа. Бригадирай иигэжэ хэлэмсээр, тэдэнэр булта шахуу «хүрөө, иигэжэ муу нэрээр нэрлүүлхэ гээшэ эшхэбтэр байна» гэлдэбэд. Шудхалаашан Алексей Тыхеев иигэжэ дуугарба:

— Хоорондоо эбгүйгөөр хүдэлнэбди. Энээнһээ хамаг юумэн болоно.

— Зүб хэлэнэш,—гэжэ шудхалааша Юрий Молчанов хэлэбэ. — Эбгүйһөө эхи абаад, элдэб юумэ гараа...

— Ямар дурадхалтайбши, сэхэ руунь хэлэ,—гэбэ бригадир.

Булта абяагүй болошобо. Тиигээд шудхалаашадай нэгэн иигэжэ дурадхаба:

— Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ шадахагүй юм гүбди? Энээн гухай бодожо үзээл.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн болохо гэжэ бригадир таамаглаһан байгаа. Тэрэнь тудаба. Тиимэһээ бригадир энэ асуудалда хам орожо, нүхэдтөө иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэнэр хэнһээшье дутуугүй хүдэлжэ шадахабди. Амаржа, сэнгэжэшье шадахабди, һуралсахашье байхабди. Хамаг юумэн маниһаа дулдыдаха. Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэе.

Тэрэ үдэр шудхалаашадай бригада коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ оробо гэһэн зугаа бүхы цехтэ мэдээжэ болоо һэн. Тэрэ гэһээр хахад жэл үнгэрбэ. Шудхалаашад хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Тэсэгэн цехын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан боложо, тэдэнэртэ коммунистическэ ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргэ олгохо гэжэ шиидхэгдээ. Шудхалаашадай жэшээгээр мүн цехын бусад бүхы бригаданууд хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээ. Тиимэһээ цехын парторганизаци коллективэйнгээ үүсхэл эрмэлзэлые дэмжэн, апрелиин 21-дэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо дашарамдуулан шэрэм шудхалгын цех бүгэдөөрөө коммунистическэ ажалай цех гэһэн нэрэтэй болохын түлөө тэмсэнэ гэжэ баталаа.

Шэрэм шудхагшад хэлэһэндээ хүрэдэг. Тэдэнэр май һара соо бэрхээр хүдэлжэ, заводой металлургическа цехүүдэй дунда түрүүлжэ гараа.

— Шэрэм шудхагшад ехэ эдэбхитэйгээр ажаллажа байна, — гэжэ цехын начальникые орлогшо Рандал Тинатович Рабданов хэлэнэ. — Мүнөө манай коллектив партиин ЦК-гэй июлиин Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсанхай. Продукци гаргаха сүүдхын график алдагданагүй.

Рандал Тинатович хэлэһэн эдэ үгэнүүдээ лаблан хэдэн тоо баримтануудые дурдаад, обрубкын участогта ошохо гэжэ газаашаа гараха зуураа, мастер Ильковой участогта ошохые манда дурадхаба.

— Бидэнэр тэндэһээ ерэбэбди. Бригадир Николай Сергеевтэй хөөрэлдөөбди, — гэжэ харюусахадамнай:

— Зай, хэр зэргэ ажалланаб? — гээд асууна.

—Бэрхэ хүбүүд байна,—гэхэдэмнай, Рандал Тинатович энэзбилэн:

— Шудхалаашад шударгы зон байха,—гэбэ. Үнэхөөрөөшье тиимэ байба.

Б. Шатонов.

Арбан класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Тамара Налесник Кяхтын трикотажнэй фабрикада утаһа ээрэгшээр хоёрдохи жэлээ хүдэлхэ зуураа халаанайнгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци гаргадагаараа нухэдэйнгөө дунда суурхадаг. Зураг дээрэ: Т. Налесник ажаллажа байна.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

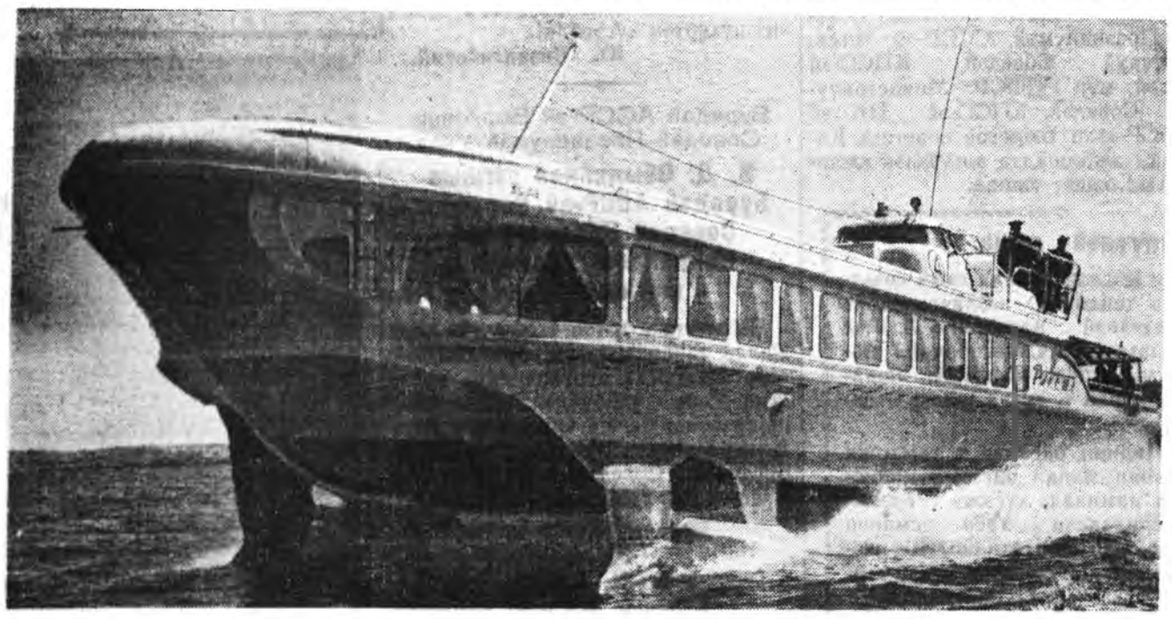

Эрхүүгэй область. Уһан доро далитай «Ракета-4» гэжэ теплоход энэ жэлдэ Эрхүүгэй далай дээгүүр тамарха, Байгал хүрэтэр ошодог байха. «Ракета-4» теплоход 70 хүниие һуулгаад час соо 75 километр түргөөр ябаха шадалтай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Ракета-4» теплоход. Эрхүүгэй далай дээгүүр тамаржа ябана. ТАСС-эй фотохроникэ.

Алдар габьяаень мүнхэлһэн үдэрнүүдэй нэгэн

енинскэ комсомол Эсэгэ ороо-хамгаалгын Агууехэ дайнай үүдтэ баатар габьяа гаргаһагаа түлөө СССР-эй Верховно дэй Президиумэй Указаар Лей ордендо хүртэһэн юм. Тэрэ нһээ хойшо тэбхэр 15 жэл үнө.

анай ороной олон миллион комолшуудтай хамта Бурядай ресикын хүбүүд, басагад шэн зо-о ажал хэрэгүүдээрээ суурха-фашистска Германие бута со-о ниитын хэрэгтэ хубитаяа оруу-аа бэлэй.

сэгэ ороноо хамгаалгын Агуудайнай үедэ Ленинскэ комсомозэргэнээ 7 мянган хүн Советскэзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэлк юм. Тэдэнэй дунда манай эн комсомолой организацийн хүүлһэн хүбүүд бии байгаа. Харитонов, Сергей Орешков, ь Иванов, Павел Баннов, Геор-Москалев ба бусад нютагаархинай баатаршалга бүхы ороной лшадта мэдээжэ болонхой.

лан-Удын аэроклуб дүүргэһэн Харитонов дайнай эхинһээ о Ленинград хотые хамгаа-аһан байна. Ами бээ хайр-үй, шадамар бэрхээр дайлал-а, дайсанай самолёдуудые бу-зада сохилсоһонойнгоо түлөө түшын гурбанай нэгэн бололсон, етскэ Союзай Геройн хүндэтэ зэргэдэ хүртээ һэн. Сергей шков, Иннокентий Баторов ксандр Матросовой жэшээгээр тагдашагүй габьяа гаргаһан ха. Комсомолой хүмүүжүүлһэн үүд, басагад гайхамшагтай мэр-буушад гэгдэжэ суурхаа.

фронтһоо холошье ажаллаһан уушуул ажалай баатаршалга гаа бэлэй. Эхэнэрнүүд, залуул харинь дайсадые һамна со-сохын тула үдэр һүниие мэдэн-ажалладаг байгаа. Эдэнэр ар-а ошоһон эсэгэ, аха болон дүү-эйнгээ, эрэ нүхэдэйнгөө орон-трактор, машина жолоодожо, он-доошье ажал даажа, бүтээсэ ехэ-тэйгээр хүдэлһэн алдартай. Залуушуулай фронтовой бригадануд хаа хаанагүй эмхидхэгдээ һэн. 1945 оной эхеэр республика доторхи 358 тиимэ бригадада гурба мянга шахуу комсомолшууд, залуушуул хабаадаа бэлэй.

Дайнай дүүрэһэнэй удаа Совет ороной олохон комсомолшууд Коммунистическэ партиин уряагаар ажахын байгуулалтада хабаадажа, айхабтар ехэ юумэ бүтээлсэһэн байна. Дайнай үедэ һандаргагдаһан ажахымнай эдир хүбүүд, басагадай эршэтэ гараар багахан болзор соо һэргээгдэн бодхоогдоһон, олон шэнэ город, завод, шахта, электростанци баригдаһан, хэдэн миллион гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэн ашаглагдаһан юм.

Ленинскэ комсомол долоон жэлэй түүхэтэ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тэмсэлэй түрүү зэргэдэ баатар алхамаар дабшалсана. 80 мянган залуу хүдэлмэришэд промышленность ба барилга дээрэ хүдэлдэг. Тэдэнэй олонхинь үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунистическэ ажалай бригадын, ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэгшэд болоно. Валентина Гагановагай жэшээгээр ажалладаг хүнүүд олон.

Манай республикын түрүү комсомолшууд: һаалишан Александра Цыпгунова (Сэлэнгын совхоз), слесарьнүүдэй бригадир Юрий Филиппов («Механлит» завод) болон бусад коммунистическэ ажалай бригадануд, ударнигуудай мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадалсаа. Энэ зүблөөнһөө хойшо республикымнай залуушуулай дунда коммунистическэ мүрысөөн улам үргэдэн дэлгэржэ үргэлжэлһөөр. Комсомолшууд-залуушуулай 162 коллектив коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. ПВЗ-гэй нүхэр Поповой хүтэлбэрилдэг бригада, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай, мүн Иволгын совхозой 4-дэхи отделениин коллективүүд түрүүшүүлэй тоодо орожо, тиимэ хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болоо һэн.

Мүнөө Бурят ороной комсомолшууд, залуушуул фестивальдаа эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна. Энэнь «Ажалай алдар солын һайндэр» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Аймагуудта түрүүшээр үнгэргэгдэхэ фестивальда залуушуул олоороо хабаадаха юм. Тус хэмжээ-ябуулга республикымнай комсомолшуудай зургаан габшагай зорилгоёо дүүргэхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болохонь лабтай.

Залуушуулые коммунистическэ ёһоор, ажалда дуратайгаар, бэе бэедээ туһа хүргэдэг байхаар, ажабайдалай гурим ёһые алдангүй сахидаг байхаар хүмүүжүүлхэ тон хүндэтэй, харюусалгатай зорилго табигданхай. Үнэн сэхээр ажаллаха гэшэ манай обществын гэшүүн бүхэнэй нангин уялга болоно.

Ленинскэ комсомол Коммунистическэ партиин табиһан эдэ зорилгонуудые үнэн сэхээр бэелүүлэлсэжэ, алдар габьяагаа арьбадхан мүнхэлхэнь дамжаггүй.

С. Никифоров.

АРАДАЙ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ЭРХИМ ХҮНҮҮД

25 ЖЭЛ НЭГЭ ҺУРГУУЛИДА

1935 он. Кабанскын дунда һургуулиин һуралсалай юрын нэгэ үдэр һэн. Хэшээлэй хоорондохи забһарлалгын һүүлээр классай дежурнань багшанарай таһалгаһаа географиин карта асархадаа ехэл баяртай орожо ерээ гэхэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ һургуулида географиин багша үгы байгаа. Тэрэнэй орондо физкультура гү, али миин «сонхо» гэжэ нэрэтэй хэшээл багшагүйгөөр, һурагшад өөһэдөө үнгэргэдэг һэн. Харин классай дежурна һайн һонинние асараа. «Манай һургуулида географиин шэнэ багша ерээ, мүнөө маанадтай түрүүшынгээ хэшээл үнгэргэхэнь» гэжэ дуулгаа бэлэй. Тэрэ гэһээр тэбхэр 25 жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо хэдэн зуугаад һурагшад тус һургуули дүүргэжэ, ажабайдалай үргэн замда бэеэ оложо гарааб!

25 жэлэй урда тээ тэдэ үхибүүдые тиимэ ехээр баясуулдагнай хэн бэ гэхэдэ, тэрэ гэһээр мүнөө болотор энэл һургуулидаа таһалгаряагүйгөөр багшалдаг Балдан Регзинович Регзино гээшэ.

Нүхэр Регзино түрүүшын хэшээлһээ эхилжэ, Эхэ оронойнгоо карта дээгүүр һурагшадтаяа хамта «аяншалга» хэжэ, совет арадайнгаа шэнэ шэнэ баатаршалгые жэшээ болгон, һурагшадтаа советскэ патриотизмын, ажалша арадтаа ёһотой үнэн сэхээр ажаллахын зориг түрүүлнэ.

— Багшын ажал хүндэтэй, харюусалгатайшье ажал гээшэ. Юуб гэхэдэ, бидэ багшанар ургажа ябаа «улаан бургааһадые» ажабайдалай ямаршье хатуу шэрүүн хуйлган һалхинда нугархагүйгөөр хүмүүжүүлхэ ёһотойбди,—гэжэ дүршэл ехэтэй багша Балдан Регзинович хөөрэдэг. Нээрээшье, Балдан Регзиновичын һургажа гаргаһан хүбүүд, басагад мүнөө элдэб ажалда хүдэлжэ байдаг. Жэшээнь, Кабанскын совхозой отделениин хүтэлбэрилэгшөөр нүхэр И. Шигаев, Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой партийна бюрогой секретаряар нүхэр А. Каширихин, хэлэ бэшэгэй наукын кандидат, багшанарай институдай багшаар худэлжэ байһан нүхэр Тантятова болон бусадтай хаа хаанагүй уулзахат.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу жэлнүүдтэ Балдан Регзиновичын түрэл һургуулидаа эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байхада, тэрэнэй һурагшад гартаа буу барин, Эхэ ороноо хамгаалхаар мордожо, дайшалхы шэн зориг харуулаа һэн. Тэдэнэй тоодо Советскэ Армиин майор В. Таракановский, Н. Костриков, Н. Бельков болон бусадые оруулхада болохо.

Мүнөө нүхэр Регзино жараяа шахажа ябабашье, урданайхидаал адли хүнгэн солбон, багшалһаар, жэл бүри һурагшадтаяа хамта республикынгаа үзэсхэлэн һайхан газарнуудаар туристска аяншалгада ябадаг. Мүн Балдан Регзинович өөрынгөө ажалые гансал үхибүүдтэ ном заалгаар хизаарладаггүй, нютагайнгаа шитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Мүнөө хүдөөгэй лекторнүүдэй нэгэдэлые хүтэлбэрилнэ.

Иигэжэ 25 жэлдэ таһалгаряагүйгөөр залуу үетэнние коммунизм байгуулгын асари ехэ, нангин хэрэгтэ бэлэдхэжэ байдаг, дүршэл ехэтэй багша, манай хани нүхэр болохо Балдан Регзиновичтээ үшөө ехэ амжалта хүсэе.

Г. Ананин,
КПСС-эй Кабанскын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша, урдань Регзиногой һурагша байгаа.

Аха дүү олон нютагуудаар

И. КАЛИНОВ.

Хитадай бага үндэһэ яһатан

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь майн 25—27-ной, июниин 2, 8, 10-най номернуудта)

ҮЗЭГДЭЭГҮЙ ДАБШАЛТА

Дуэхунай бээ дааһан округто һүүлэй арбан жэл соо ажахын болон соёл болбосоролой талаар айхабтар ехэ хубилалта болобо. Эндэ гол түлэб һуудаг цзинпо гэдэг бага яһатан энэ богонихон хугасаа соо эртэ балар сагай байдалһаа социализмда хүрэтэр дабшаһан түүхэтэй.

Хитад орондо эрхэ сүлөөгэй мандахын урда тээ цзинпо яһатан ехэл ядуу байдалтай байһан юм даа. Тэдэнэр бүтүү балай хүбшэ тайгада, хада хабсагайда байрладаг байгаа. Ажа үйлэдбэринь гэхэдэ, эртэ балар сагайхиһаа холо ошоогүй һэн. Газар хахалжа элдэхэ гэжэ байгаагүй юм. Газар хонхойлгоодлэ, үрэһэсэ хаядаг бэлэй. Үбһэ ногоо галдажа, газараа үтэгжүүлдэг һэн. Энэ үндэһэтэн хахад жэлэй туршада зэрлиг үрэ жэмэсээр, үбһэ ногоогоор хоолойгоо тэжээдэг, үлэсхэлэн зоболонгой эрмэг дээрэ аһасалдадаг байгаа. Тиигэжэ гашуун зоболон амасажа байһан энэ арад жэл ерэхэ бүри үсөөржэ байһаниинь мэдээжэ. Эндэхид булта эрдэм бэшэггүй бэлэй. Тэдэниие зэрлиг зон гэжэ харата муухай гоминдановтан нэрлэдэг байгаа.

1949 ондо цзинпо яһатан эрхэ сүлөөгөө ологто, саһан дээрэ мүртэй. саарһан дээрэ нэрэтэй болоо.

1953 ондо Хитадай Арадай Республикын Конституциин ёһоор Дуэхунай округ гэжэ бэеэ дааһан аймаг бии болгогдоһон аад, гурбан жэл болоод, тай ба цзинпо яһатанай округ гэгдээ һэн.

Золтой үхибүүн («Дружба» журналһаа абтаба).

Хүгжэлтөөр гээгдэнги энэ үндэһэтэндэ Хитадай засаг түрэ ехэхэн туһа үзүүлһэн түүхэтэй. Тус үндэһэтэн мори сартай болонхой, хүдөө ажахын машина зэбсэгээр, үрэһэ хүрэнгөөр, эдеэ хоолой зүйлөөр хангагданхай. Мүнөө энэ нютагта таряан таригдадаг, жэлһээ жэлдэ ургасань дээшэлдэг болоо.

Тус округой соёл болбосорол болон гэгээрэлэйшье хэрэг урагшатайгаар ябуулагдана. Эндэ һургуули болон эмнэлгын гэрнүүд, худалдаа наймаанай газар болон соёлой эмхи зургаанууд байгуулагданхай. Цзинпо яһатанай олонхи кооперативна болон туһалалсан дэмжэлсэхэ нэгэдэлнүүдтэ оронхой. Энэ хизаарта һуудаг арадууд зол жаргалайнгаа жолоое барна.

ГАНЬНАНЬ — ТҮГЭДЭЙ АВТОНОМНО ОКРУГТО

Дэулу хадаа Ганьсу провинциин, Ганьнань—Түгэдэй автономно округой политическэ, экономическа болон соёл культурын түб хото болоно. Энэнь хоохон талада байгуулагдаһан шэнэ хото юм.

Бүри һая болотор Ланьчжоуһаа Дэулу хүрэтэр харилсаагүй байгаа һэн. Округой сүлөөлэгдэһэнэй һүүлээр гурбан зуу шахуу километр утатай заһамал харгы баригдаа. Эзэгүй хоохон тала байһан газарта богонихон болзор соо шэнэ хото бодхоогдоо. Ламанарай байрладаг хуушанай дасан хиидэй хажууда мүнөө машина бүтээлгын, шэлэй, арһанай, һүнэй заводууд урган бодоо. Нармай үргэн талада хүдэлмэришэдшье баяр зоригтойгоор ажаллана. Эндэ орон дотороо томо гурбан заводой нэгэн—Ганьнаниин һүнэй завод оршодог. Энэмнай мүнөө үеын предприяти юм. Эндэ жэл соо 1.400 тонно сагаан эдеэн гаргагдадаг. Тус заводой гаргаһан «Алтан үхэр» гэжэ нэрэтэй һүнэй поршоог ороной худалдаа наймаанай газарнуудта тон эрилтэ ехэтэй байдаг. Тэрэ гурилынь Европыншье зарим оронуудта абаашагдажа худалдагдадаг болонхой. Тус предприятиин коллектив 1958 онһоо шэнэ зүйлэй арбан долоон янзын эдеэ хоол гаргадаг болобо. Тиихэдэ 1958 ондо гаргаһан һүнэйнь гурил урда жэлнүүдэйхидээ орходоо таба үлүүтэй дахин ехэ болоһон байна.

1958 ондо Ганьнаниин машина бүтээлгын завод токарна гансахан хуушан станогтой байһан байгаа. Мүнөө болоходо, энэ заводнай юрын токарна станок, электрогенератор болон бусад зүйлэй түхеэрэлгэ гаргана. Арһанайнь завод шууд түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. 1959 ондо 200 мянга гаран арһа элдэжэ, малшадай үмдэхэ 20 гара мянган комплект хубсаһа бэлдэжэ гаргаа. Энэ завод арһан бүреэлһэтэй (чемодан) хайрсаг, гутал гаргана.

Мүн тэрэшэлэн эндэ округой зам харилсаанай Управлени бии болгогдоһон байгаа. Гансахан 1958 ондо хамта дээрээ 1640 километр утатай 44 заһамал харгы табигдаа.

Дэулу хотын түбтэ үргэн ута ехэ гудамжа һуунагтана. Гудамжын хоёр талаар универмаг, худалдаанай нэгэдэл, хооллолгын газар болон бусадай шэнэ байшангууд жэрылдэнэ.

Худалдаанай нэгэдэлэй олон дабхар байшан соо зургаа мянга гаран элдэб зүйлэй эд бараан табигданхай. Тэндэ түгэд зоной ехээр хэрэглэдэг бараан элбэг байдаг. Хотын түбэй урда захаар соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд болон гүрэнэй организацинууд байрланхай. Һүни болохолоор тус хото электрын лампочкануудаар толоруулагдан гэрэлтүүлэгдэнэ.

Мүнөө Дэулу хотодо 20 мянга шахуу хүн зон һуудаг.

Дэулу хотоһоо зүүлжээ Мэйу гэжэ нюсэгэн сагаан гүбээ нэмжынэ. Тэндэ хаа хаанагүй үхэр, адуун, хонид һүрэг олоороо хушууран бэлшэнэ. Эндэ һууһан түгэд зоной гол ажалынь мал ажал болоно. Хамтдаа зургаа мянга гаран малшад тэндэ һуудаг. Тэндэхи зон 1958 ондо нютагайнгаа хэргэмтэдэй мэдэлһээ гаража, тэдэнэй эдлэжэ байһан газар, малыень хубаан абажа, арадай коммуна байгуулаа.

«Мэйу» гэжэ арадай коммуна болон арадай бусад коммунанууд барагдашагүй арга шадабаритай байһанаа харуулжа, хүн зониинь экономическа ажабайдалда, политическэ мэдэрэлдэ урагшатайгаар хабаадалсана. 1958 ондо газар таряалан болон мал ажалынь коммунын гэшүүдтэ тон баян үрэжэл асараа. Коммунануудайнь ажаһуудал нилээд һайжараа. Коммунада 94 столово, 62 ясли, хүүгэдэй зургаан сад, үтэлэгшэдэй байдаг зургаан гэр эмхидхэгдээ. Тэндэ үхибүүдынь хүхюу сэнгэлигээр хүмүүжүүлэгдэнэ. Тэдэнэр ядуу байдал, гасалан гээшые хэзээдэшье мэдэхэгүй байха.

Ганьнань—Түгэдэй автономно округ—Хитадай ехэ баян, һайхан газарынь болоно. Округой газарайнь бүхы талмай 45 мянга шахуу дүрбэлжэн километр болоно. Тэрэнэй тала дайдые Хуанхэ болон бусад гол мүрэнүүд уһална. Автономно энэ округто үсхэбэрилэгдэһэн хонид болон адуу морид бүхы орон дотороо суурханхай. Округ дотор 340 мянга гаран түгэдүүд, хуэйцүүд, ханьцууд болон бусад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаһуудаг байха юм.

Демократическа шэнэдхэн байгуулалтын, социалистическэ хубилалтын түлөө 1958 ондо хэгдэһэн хүдэлөөн уһанай хүсэтэ долгин шэнгеэр бүхы газар дайдые эзэлэн абажа, хүн зон хэдэн мянган жэлдэ дарлан мунхаруулжа байһан феодальна дарлалтаһаа мултаржа, ажабайдалай үргэн замда ороо.

Арад зониие экономическа дарлалтаһаа сүлөөлэлгэ тэдэнэртэ мүн политическэ болон идеологическа сүлөө олголсоо. Округой зон гансахан жэл соо газар таряалан, мал ажал, промышленность хүгжөөхэ талаар ехэхэн илалта туйлаа. Урдань таряагаар дутажа байдаг округ, мүнөө тэрэниие тон элбэгээр үргуулдаг болоо.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Дамба ЖАЛСАРАЕВ

Шоно

Удхэн шэрэнгиин оёороор
Үлэнхэ шоно улина.
Нюргандаа хооһон гэдэһэниинь
Нялдан нялдан алдана.
Шуһа мяхан һанагдаа —
Шунахайн шүлһэн гоожоо.
Дагадхыншье, ядахадаа,
Дайралдахань хоморжоо.
Улин, улин ябахадаа,
Уг гарбалаа хараагаа гү?
Али элинсэг хулиисагтаа
Атаа мэсэ гаргаа гү?
Тэдэнэй ує сагынь
Тэхэрнхэсэ яанхайб гээд,
Шудөө хабиран байнка
Шоно мүнөө һананхай гү?
...Үргэн талаар орбо-торбо
Үрбылдэхэ гэрнүүдэхэн,
Хорёо хуһамаг соохоно
Хоёр гурбан адууһан.
Дэрагар бүхөөр хушаатай
Дал фермэ байгаагүй.
Һуниие үдэр болгоһон
Һуртэй гал ялайгаагүй,
Айлай ганса үнезе
Амаараа гараса умхэхэш.
Хэрбээ үшөө садаагүй бол,
Хэды хони нэмэхэш...
Тиигэжэ сохом һанан.
Тэрэ шонын ябатарнь,
Бисалма хонин һүрэг
Бэлшэжэ байна урдань.
Дүүрэн шүлһөө залгин, залгин,
Дутэлнэгүй — айнхай:
Артелиин хонишод нилээхэн
Аха дүүнэрынь хюданхай,
Ойн захада хоргодожо,
Орбон дээрэ хүлөө табин,
Нюдөө үзүүрлэн байтараа...
Шудөө арзайба, хүхин.
Аймшагтай хонишон бэшэ,
Арбаадтай хубүүхэн адуулна, —
Номгоншог янзын морин дээр
Номоо уншажа һууна.
Зүрхэ ороһон шоно
Зүдхэн урагшаа харайба,
Арбаад хони залгихаар
Амаа ехээр ангайгаад
Амтан ногоондо сэнгэжэ
Амгалан ябаһан һүрэгэй
Захын нэгэ хурьганай
Залаахан дээрэ һүрэлэй:
Шэлэ хүзүүнһээнь бажуугаа,
Шэдэбэ нюрган дээгүүрэз,
Тайгын сүлөөдэ үүсэлхэз
Табилан оробо гэдэргэз.
Тэрэ бзеэрэз хойноһоонь
Түбэрөөн табараан дуулдаба.
Удаашгүй мориной хоншоор
Ууса дээрэнь хуухирба.
Эрьен хаража үрдэздүйдэнь,
Эрлиг тэрэ хулуушанай
Толгой дээгүүр ханхинан,
Томохон шиидам буушалай.
Хаахалтай шоно тэндээ
Харанхалан алдаба,
Нюрган дээрэхэз хаяад,
Нюдэ нюургүй арилба...
Хүхэ шоные тиигэжэ
Хубүүхэн—пионер диилээ...
Шуһата муухай алууршан —
Шонын байдал муудалай!

Мархайн аша Тархай

Талалиг элдин Яруунадамнай тахяагай донгодоон дуулданагүй

Ку-ка-ре-ку» гээшые тахяагай энһээ хүнэй хэлэн дээрэ хэн орлжа шадахаб? Таанар шадахагүт? Зай, тиигэбэл би оршуулгүй үгэһүүб. Би, Мархайн аша хай, шубуудай хэлэ ойлгохоһоо а, тахяагай хэлэн дээрэ гарнаһаа хяа хэрэлдэжэ шадаха, зүгөөр хүнэй хэлэн дээрэ урид хэдыхэн юумэ дуулгахым зүбтыт.

руунада ябахадам, эндэ тэндэ ошүү дуун шэхэндэм торобо:
лалиг элдин Яруунадамнай
тахяагай донгодоон дуулданагүй,
үсэбөө дүүргэхээ оролдодог
етугай бадашаан дуулданагүй.
нээнэй удхань иимэ. Тахяа үдөөр Ярууна һүүл барихаяа наай. Жэшээнь, «Коммунизм» коз урданшье тахяатай байһан үшөө нэмэжэ 1500 дальбараа лдажа абаһаниинь, байрагүй, уһагүй шалтагаанһаа боложо, дальбараануудынь үшөө «ку-е-ку» гэдэг болоодүйдөө һубари риһаар Сохо Баадиин орон мордоһон гэхэ. Зай, мүнөө хатэдэ олон тахяаһаа бүхэ голроойдоол 35-ниинь үлэнхэй, бээ ибадынь баһал дороойтонги, юрэдэнь бирахаяа болёо хэбэртэй. коз хадаа түсэбэй ёһоор 34 ган үндэгэ гүрэндэ оруулха уялй. теэд үлэһэн оройдоо 35 та-ь оньһон аргаар гэхэ гү, үгыһаа хубилгаан түргөөр үндэгэлболоогүй һаа, аяар 34 мянгые ье түрэжэ үгэхэгүйл. Магад, үндэгэ забда зайгүй һубарюулжа байдаг тиимэ оньһо-автомат тус колхозой «түмэрэй дүршэлтэн» ухамайлан зохёогоо гээшэ гү? Үгы хаш даа! Юуб гэхэдэ, энэ һарын эхиндэ болоһон аймагай зооветмэргэжэлтэдэй зүблөөн дээрэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сампилон амиды мэндэ үлэһэн 35 тахяагайнгаа үмэнэһөө иигэжэ «донгодоо»:

— Сэхыень хэлэхэдэ, гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө мүнөө жэлдэ дүүргэжэ шадахаяа болёобди...

Иигэжэ нүхэр түрүүлэгшэ трибуна дээрэ гаража «ку-ка-ре-ку!» гээд буушаһан байна. Һүүлээрнь би үгэ абажа трибуна дээрэ гараад, аймагай зургаануудай дарганарай кабинет соогуур дуулдахаһаа байтагай, бүхы республика соогуур ханхинаса дуулдахаар шадал мэдүүлэн шанга гэгшээр «ку-ка-ре-ку-уу-уу!...» гэжэрхибэб. Шубуудай хэлэнһээ оршуулхада нэгэ бага утахан болохо юм даа. Удхань иимэ: Тэрэ «ку-ка...» гээшэнь «колхозой ударидагшад гэжэ гү, юрэл хүтэлбэрилэгшэд» гэһэн байха, тиихэдэ «ре-ку» гээшэнь «унтаанһаа һэригты» гэжэ сэхэ хэлэһэн байха.

— Ку-ка-ре-ку!

Мархайн аша Тархай.

Колхозой түрүүлэгшэ:
— Үндэгэ олоор мандаа үршөөжэ хайрлыт, тахяамни.

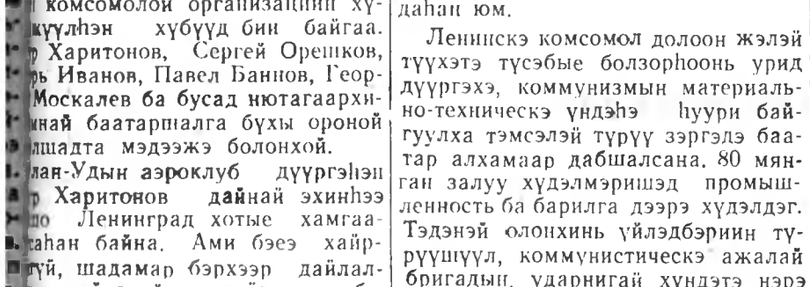

ҮРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын мяха-консервын комбинадай (консервын банка ут цехын) комсомол басаган Надежда Васняковскаягай хүтэлбэрилдэг бриа. Эдэнэр коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түтэмсэжэ, үдэр бүри даабаряа 150 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг боой.
Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

ФУТБОЛ

ОДООШЬЕ ШҮҮБЭ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр ниислэл хотымнай футболдо дуратайшуул Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ олоороо сугларжа, Россин Федерациин «Б» классай мастернуудай эзлжээтэ—долоодохи уузалгые һонирхон хараба.

Үдэшын эгсэ 6 часта Улан-Удын «Локомотив», Комсомольск-на-Амуре городой «Локомотив» командануудай футболистнар спортивна маршын ирагуу гоё аялган доро ногоон талмай дээрэ гүйлдэжэ гарана. Жээрэб татажа, ямар командын талмайн али хахадта наадаха болоһоной удаа, эдэнэрнай хоорондоо мүрысэжэ эхилбэ. Манай командын добтологшод нааданай түрүүшын 5—6 минутын туршада айлшадайнгаа ворота руу добтолжо, тэдэнээ мэгдэхээбэ. Тингэһээршье байтар айлшадай 7, 8, 9, 11-дэхи номертой добтологшод бүмбэгэ абан сасуугаа урагшаа харайлдана. Айлшадай 10-дахи номерой добтологшо нүхэдэйнгөө воротада дүтэлүүлһэн бүмбэгэ абан сасуугаа, бүри урагшаа—манай вратарьтай тулалдажа ороно. Адли хүсэтэйгөөр урда урдаһаа тэмсэжэ ороһон добтологшо вратарь хоёрой наадан һонирхолтой байгаа. Айлшадай энэ добтологшо яаража байһаар бүмбэгээрээ штанг тудажа, миин һалаба. Нааданай нэгэдэхи хахадай дүүрэтэр айлшаднай манай футболистнарай воротада хэдэн удаа добтолһон, буланһаашье оло дахин бүмбэгэ сохиһон байна. Тиибэшье амжалта туйлаагүй.

Мүрысөөнэй хоёрдохи хахад. Хэдышье һайнаар, эмхи гуримтайгаар добтололсоһон футболистнуудай бүмбэгые манайшье, айлшадайшье хамгаалагшад—Гаврилов, Суров, Третьяков, Гончаров, Замычкин, Бубнин гэгшэд аюулай тохёолдоһон лэ газарта үрдижэ ерэлсээд лэ байба.

Футболдо дуратайшуулай яаруу зариманиинь урмаа хухарһан янзатай «баһал тэнсээ» гэлдэһээр газаашаа гарана. Эдэнэрэй ябаһан хойно харагшадай хүхилдөөн, альга ташалган талмай дүүрэн зэдэлшэбэ. Манай добтологшодой нэгэн—Ершов талмайн зүүн захаһаа ерэһэн бүмбэгэ абахатяяа зэргэ шангахаар урагшань ябуулжархина. Айлшадай вратарь энээниие бариха һанаатай урагшаа һүрэбэшье, алдажархёо. Одоошье тоо нээгдэжэ, алишье командынхид дахинаа тоо нээхээр добтололсожо ороно. Теэд яахаб, нааданай саг дүүрэжэ судьягай шэбшүүр гурба дахин эшхэрбэ. Тиигэжэ манай футболистнуудай команда абажа боломоор 14-һөө 7 очкотой болоо. Тиибэшье һаа, манай командынхид долоон уузалгын туршада оройдоо хоёр бүмбэгэ нүгөөдүүлэйнгээ воротада оруулһан байна. Энэнь даншье һаа үсөөн.

Удаадахи уузалга июниин 18-да болохо. Эндэ Владивосток городой «Луч» манай командатай уузахаюм.

Т. Бадмаин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшадай ворота руу бүмбэгэ сохигдоо!

Л. Хайдуровай фото.

Хилсын саанаһаа

Арадай засагай һунгалта

ПРАГА, июниин 12. (ТАСС). Чехословакиин Национальна суглаанда, Словакиин национальна Советтэ, мүн нютагай национальна комитедүүдтэ һунгалта өгэх эмхитэйгээр, эдэбхитэйгээр үнгэржэ байна. Прагын бүхы һунгагшадай 65 процентынь үглөөнэй 10 час хүрэтэр дуугаа үгөө. Республикын ондоо городууд болон областьнуудай һунгагшадай хахадһаа олонхинь мүн лэ үглөөнэй 10 час болотор дуугаа үгөө.

Индиин табанжэлэй түсэб

ДЕЛИ, июниин 11. (ТАСС.). Түсэбэлэгын национальна комиссиин бэлдэһэн, Индиин хүгжэлтын 3-дахи табанжэлэй түсэбэй проектые Индиин правительство хэлсээндэ табяа. Индиин промышленность, хүдөө ажахы болон ажахын бусад һалбаринуудай хүгжэлтэдэ 99 500 миллион рупий һомолһон шэнэ түсэбэй проект олонхиин дуугаар абтаа.

Тэсэмгэй тэмсэлэй ашаар

ПАРИЖ, июниин 11. (ТАСС.). Франциин Корсика аралай хүн зоной туйлаһан өгэ амжалта тухай «Юманите» газетэ мэдээсэнэ. Корсика арал дээрэ атомна буу зэбсэг туршалгын центр бии болгохо гэһэн шиидхэбэридэ эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэһэн тэндэхи хүн зон тэрэ шиидхэбэреэ болюулхыень Франциин правительствые баадхажа шадаа.

Үсэгэлдэр Корсикын түшэмэл ядерна буу зэбсэг туршалгада эсэргүү тэмсэлэй департаментын комитедэй делегадуудтай уузажа, Корсика арал дээрэһээ атомна буу зэбсэгэй мэргэжэлтэд, технигүүд ошохо, тэдэнэр һөөргөө бусахагүй гэһэн захиралта Франциин правительство үгөө гэжэ делегадуудта мэдүүлээ.

„Кирсардж" авианосецын хүнүүдтэ—СССР-эй оборонын министерствоһээ

ВАШИНГТОН, июниин 11. ТАСС-эй корреспондент И. Сагателян иигэжэ мэдээсээ:

Мүнөөдэр США-да байдаг СССР-эй далайн-сэрэгэй атташе контр-адмирал Б. Д. Яшин 49 хоногто долгиндо үлдүүлжэ Номгон океан соогуур ябаһан дүрбэн совет баатарнуудые абарһан «Кирсардж» авианосецын оролсодог 15-дахи дивизиие командалагша контр-адмирал Ф. Брэдлитэй США-гэй оборонын министерстводэ үүлзаба.

Совет сэрэгшэдые абарһан «Кирсардж» авианосецын хүнүүдтэ СССР-эй оборонын министр Р. Я. Малиновскиин нэрэһээ барюулха бэлэгүүдые нүхэр Яшин Брэдлидэ үгэбэ. Совет сэрэгшэдэй океан соогуур тамаржа ябаһан баржын модель үгтөө. Тэрэ модель дээрэ: «Совет сэрэгшэд А. Зиганшин, Ф. Поплавский, А. Крючковский болон И. Федотовые абарһанайнь, тэдээндэ анхаралтайгаар хандаһанайнь түлөө «Кирсардж» авианосецын хүнүүдтэ СССР-эй оборонын министерствоһээ» гэжэ бэшээтэй. Контр-адмирал Брэдли «Кирсардж» авианосецын командир капитан Л. Таусенд хоёрто совет адмиралнуудай зүүдэг кортигууд барюулагдаа. Мүн авианосецын 14 морягуудта алтан часууд, «Киев», «Зоркий» фотоаппарадууд бэлэглэгдээ.

Алжирта байлдаан болоһоор

КАИР, июниин 11. (ТАСС). Июниин 2-һоо 6 хүрэтэр Алжирта болоһон байлдаан тухай мэдээсэл Алжирай национальна сүлөөрэлгын сэрэгэй командовани тунхаглаа.

Алжирай болон Франциин колониальна сэрэгүүдэй үсэд шангаар тулалдаһанай һүүлээр 707 французы солдат, офицер алагдаа, 8 самолёдынь бута буудагдаа, дайсанай сэрэгүүдэй һуугаад ябаһан түмэр замай хоёр эшелон тэһэлэгдээ, сэрэгэй 34 хуягта автомашинануудаа гэжэ тэрэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Халуун пирог буляалдана гэхээр

НЬЮ-ЙОРК, июниин 11. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Вашингтонһоо иигэжэ мэдээсэбэ:

Алас Дурна хизааараар президент Эйзенхауэрые үдэшэн ябалсаха болоһон Сагаан Байшангай корреспондентнүүд, фоторепортернуудболон бусад хүнүүд «хүн зоной добтолгоһоо» айжа, страхованида олоороо ороно.

Сагаан Байшангай хэблэлэй хэрэг эрхилдэг секретарь Джеймс Хагерти америкынхидтэ эсэргүү демонстрацида гараһан Японой хүн зондо хүреэлэгдэһэн байгаа гэһэн мэдээсэлэй абтахын урда тэр страхованида оруулдаг компаниин агент Сагаан Байшангай дэргэдэх бухы хэблэлэйхидые уряа.

Тэрэ агент бээ страхованида оруулхые хэблэлэйхидтэ дурадхаа. Тиихэдэнь хэблэлэйхид халуун пирог буляалдажа байһан мэтээр страхованиин саарһануудые худалдажа абаа. Эйзенхауэртай хамта ошолдохо бухы корреспондентнүүд 17 хоногоор ами наһаяа страхованаа.

Тэдэнэр 5 миллион доллар сэнтэй страхованиин саарһануудые худалдажа абаа гэжэ агент мэдүүлбэ.

Тэмсэлэй охин орьёлно

ТОКИО, июниин 11. (ТАСС). Мүнөөдэр япон арадай тэмсэлэй 18-дахи демонстраци болоо. Үдэ багта хэдэн мянгаад ажалшад, культура, наукын ажал-ябуулагшад, студентнэр парламентын байшан, премьер-министрын ордон, Америкын посольствын гэр тээшэ городой хэдэн зүгһөө шэглэн ошоо. Тэрэ үедэ дүрбэн зүгһөө—Яманаси, Канагава, Гумма болон бусад газарнуудһаа хүрэжэ ерэһэн колоннонууд Токиогой хүн зонтой ниилэжэ, городой центр руу хамта ошолдоо.

Үдэшын 5 сагта парламентын, премьер-министрын ордонуудые демонстрацида хабаадагшад хүреэлээд, тэрэ багта багтахаяа болитороо дүүрээд байгаа. Тэндэ 250 мянган хүн сугларааа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Парламентын байшангые—8 мянга гаран, Америкын посольствые—2 мянга гаран, Кисиин ордониие—мянга гаран полициинхид хамгаалжа байгаа. Мүн Кисиин ордониие тойруулаад адаалхай шабын түмэр татагдаа.

Хэды тиимэ шанга харуул, һахюулай бии байбашье, «Америкынхидые Японһоо үлдэе!» «Киси, тушаалһаа буу!», «Парламентые тараая!» гэһэн япон арадай эрид үгэнүүд хоргодоод байһан Америкын туһамаршадые нилээдехээр һүрдүүлээ.

Мүнөөдэр тиимэ бүһалгаан, хүдэлөөн Японой 400 шахуу городуудаар болоо.

Эйзенхауэр ябуултахань

НЬЮ-ЙОРК, июниин 12. (ТАСС). Мүнөөдэр США-гэй президент Эйзенхауэр Филиппины, Тайвань, Япон болон Урда Корейгээр албан хэрэгээр ябахаяа мордобо.

Айл бүхэндэ—газетэ

Газетэ, журналнуудые захижа уншадаг хүн зоной тоо улам олошоржол байна. Хэрбээ 1959 ондо республикымнай мянган хүн бүхэнэй 351-нь газетэ захижа уншадаг байбал, мүнөө тэдэнэй тоо 400-аад болонхой. Энэ баримта хадаа ажалшадай соёл гэгээрэлэй болон культурна ажаһуудалайнь дээшэлжэ, улам хүгжэжэ байһаниие тодорхойгоор гэршэлжэ үгэнэ.

Нёдондонойхидо оробол энэ жэл зоной дунда хэблэл тарааха хүдэлмэри нилээд эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэмээр. Илангаяа Яруунын, Сэлэнгын,Ториин, Байкало-Кударын аймагуудаар газетэ, журнал олоор тараагдаа. Хэблэл тарааха хүдэлмэридэ эдэ аймагуудай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, нинтын түлөөлэгшэд, хүдэлмэриин наһанһаа үнгэржэ, амаралтада гараһан пенсионернүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Энэ хүдэлмэридэ тэдэнэй хабаадалсаһан ушар угаа һайшаалтай.

Республика доторнай хэблэл захигшадай тоо олошорбошье, олонхи аймаг, районуудаар, Улан-Удэ хотодомнай өхэнхидээ богонихон болзороор, хоёр-гурбан һараар, газетэ, журналнуудые захюулна. Тиигэжэ хожомынь тэдэнэр абадаг газетэ, журналнуудаа үргэлжэлүүлжэ захихаяа мартажа гү, али элдэб шалтагаанаар үргэлжэлүүлэнгүй үлэшэдэг.

Нэмээжэ тарааһаа гадна богони болзороор захюулһан хэблэлые уншагшадаар саашань үргэлжэлүүлжэ захюулха болонобди.

Уншагшадай дунда газетэ, журналнуудые тарааха тушаа Заиграйн, Хориин, Баргажанай, Бичурын, Түнхэнэй аймагуудай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд өхэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Илангаяа үндэһэн хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг газетые олоор тарааха тухай анхаралаа табиха зэргэтэй. Теэд мүнөө эдэ аймагуудаар биратай юумэ хэгдэнэгүй.

Республика дотороо айл бүхэнние газетэ, журналнуудтай болгохо дүүрэн арга боломжо манда бии. Нютагай партийнһ. профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын организацинууд хэблэл тарааха хэрэгтэмнай бодото туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй, тиимэ туһаламжа үгэдэгшье гээшэ.

Тиихэдэ зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, газетэ, журналнуудта хэблэгдэнэн һонин һонин бэшэг, статьянуудые зоной дунда уншажа, һонирхуулха гээшэ газетэ тарааха хэрэгтэ баһал нүлөөтэй байдаг.

Ажалшадай дунда хэблэл тарааха хүдэлмэри шухала политическэ хэмжээ-ябуулга гэжэ тоологдоно. Энэ хүдэлмэриие бүри эмхитэйгээр үнгэргэлгэ — манай республикын хэлхеэ холбооной бухы хүдэлмэрилэгшэдэй, нютагай партийна болон бусад нинтын организацинуудай шухала зорилго болоно.

1960 оной хоёрдохи хахадта газетэ, журналнуудай захил абаха хүдэлмэриие эмхитэйгээр дүүргэе.

П. Разницын, хэлхеэ холбооной Бурядай управлениин хэблэл тарааха таһагай начальник.

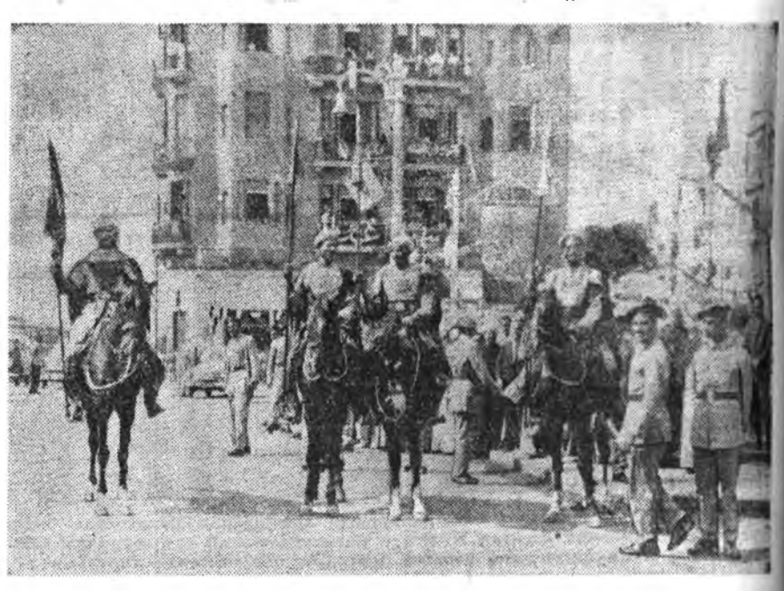

Франциин король IX Людовигой сохиһоор 750 жэлэй ой һаяхан тэмдэглэгдээ. Зураг дээрэ: тэрэ үеын хүнүүд Мансур городто һайндэрлэжэ хэрээһэтэ сэрэгүүдыс, арабуудай бута сэрэгэй хубсаһа умдөөд, мори унаһан ябана. ТАСС-эй фотохроникэ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛХА СОВЕТ ТҮСЭБ

«Нью-Йорк Таймс» гэжэ американска газетэ иигэжэ бэшээ: «Парижда болохо байһан дээдэ тушаалтадай зүблөөнэй таһалдахатай хамта буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээ хэжэ, үгеэ ойлголсохо найдабари бууруу һүрөө гэжэ баруун гүрэнүүдэй «буу зэбсэг хуряаха» мэргэжэлтэд ойлгонхой». Тиимэ унжаһан урматай, һайнжаһан һаналтай «буу зэбсэг хуряалгын» мэргэжэлтэдэй дунда дипломадууд журналистнууд олиггүй олон болоо. Хэн тэдэнэй ухааень эрьюулээб, урмыень хухалааб? Пентагон, США-гэй гүрэнэй департамент, Боннын канцлерай зургаан... Парижда болохо дээдэ тушаалтадай зүблөө хойшо татаһан, мүнөө уласхоорондын байдал шангадуулжа байһан тэдэ империалистнууд буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээн туйлагдахагүй гэһэн шал худал үгэнүүдые тараана.

Бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөрнь буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэхэ арбан гүрэнэй комитедэй дахин хүдэлмэрилжэ эхилхын урда тээ СССР-эй правительствын оруулһан шэнэ дурадхалнууд Совет гүрэндэ эсэргүү алмай таамаг үгэ тараагшадай задагай амыень таглаа, хүл дороо гэшхэһэн хурьһыень үй дэлдээ.

«Дээдэ тушаалтадай зүблөөндэ үнэн зүрхэнһөө, һайн һанаагаараа бэлдээ һэмди. Париж мордоходоо... гар хоохон ябаагүйбди» гэжэ июниин 3-да Москвада болоһон пресс-конференци дээрэ Н. С. Хрущев мэдүүлээ һэн. Н. С. Хрущевой ООН-эй Генеральна Ассамблейн 14-дэхи сессиин үзэмжэдэ табиһан бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөрнь буу зэбсэг хуряаха программын үргэлжэлэл бологшо шэнэ советскэ дурадхалнууд мүнөөнэй уласхоорондын байдалай амин шухала асуудалнуудые ашатай туһатайгаар шиидхэхын түлөө Советскэ Союзай эрмэлзэдэг байһаниие гэршэлнэ.

Дээдэ тушаалтадай зүблөөе Америкын империалистнуудай буруутуулһан ушар уласхоорондын шахардуу байдалые номгоруулхын, гүрэнүүдэй эбтэйгээр зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэлээ саашань үргэлжэлүүлхэ зорилготой Советскэ Союзай түсэбүүдые хубилгажа шадаагүй. «Һүүлшын үеын хубилалтануудбуу зэбсэг хуряаха орёо асуудалаар ашатай туһатай шиидхэбэри туйлаха, арадуудта аюултай, түбэгтэй буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулха гэһэн Советскэ правительствын зориг хүсэлые һуларуулаагүй, харин улам ехэ эдэбхи, эршэ оруулаа гэжэ буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөрнь хуряаха тухай асуудалаар дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй правительствонуудта Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Шэнэ советскэ дурадхалнуудые дайнай аюул усадхаха, бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөрнь буу зэбсэг хуряаха тухай үни холоһоо хойшо эрмэлзэн хүсэһэн эб найрамдалда дуратай бухы хүн түрэлтэн баяр баясхалантайгаар угтаа юм.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерацин Генеральна советэй сессидэ табан түбиһөө сугларһан хүдэлмэришэн энгиин түлөөдэгшэд «советскэ дурадхалнууд хадаа США-гэй зонхилхы тушаалтадай бүдүүлиг аашануудые гаргажа байбашье һаань, дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын түлөө Советскэ Союзай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байһанай шэнэ баримта болоно» гэжэ абаһан резолюци соогоо тэмдэглээ.

Гэбэшье баруун гүрэнүүдэй политика бэелүүлдэг хүнүүд буу зэбсэг хуряаха асуудалаар Женевэдэ боложо байһан хэлсээндэ һаад ушаруулха һаналтай. Энэ шэнэ дурадхалнуудые буруутуулха һэдэлгэтэй дайсадта мүнөө нилээд хүшэр, бэрхэтэй байна. Гэбэшье, тэдэнэр Советскэ Союзай дурадхаһан буу зэбсэг хуряаха түсэбэй гүнзэгы удхашанарые ондоогоор ойлгуулхын хойноһоо бүдүүлигээр, эшэхэ нюургүйгөөр оролдоно. Жэшээнь, шэнэ советскэ дурадхалнууд соо буу зэбсэг хуряалгые уласхоорондын шанга шалгалта хиналта доро хэхэ шухала гэжэ хэлэгдэнэ. Манай дурадхалнуудай хэды тиимэ арсашагүй байбашье һаань, США-гэй гүрэнэй секретарь Гертер иигэжэ худалаар мэдүүлээ: Советскэ Союз «нюуса ехэтэй» гүрэн гээшэ, Советскэ Союз шалгалтын, хиналтын инспекцинүүдые бии болгохо шухала гэхэдэ «арсаха һанаатай». Гертер энэ хэлэһэнээ ямар баримтануудаар тодоруулааб? Ямаршье баримта дурдаагүй, дурдаха баримташьегүй байһаниинь мэдээжэ.

Женевэдэ боложо байһан, буу зэбсэг хуряаха асуудалнуудые шиидхэхэ арбан гүрэнэй комитедэй заседани дээрэ СССР-эй делегат В. А. Зорин иигэжэ тэмдэглээ:

Баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд СССР-эй олонхи дурадхалнуудые мэдэрбэшье, Баруун Зүүн таланнуудай хараа бодолнуудые дүтэлүүлхын түлөө гансашье алхам урагшаа даб гээгүй. Баруун гүрэнүүдэй делегадуудай баримталһан хараа шугамынь дахин буу зэбсэг бүгэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха орёо асуудалнуудые бүри орёо болгоно.

США ЯПОН ХОЁРОЙ ТОДХОРООР

США-гэй президент Эйзенхауэрай июниин 19-нэй амаралтын үдэр Япон ерэжэ магад байһан тухай мэдээсэхэ зуураа, Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствын корреспондент иигэжэ мэдүүлнэ:

Хариин гүрэнүүдэй агентствонуудай тухэйлбаряар, тэрэ үдэр Япондо шуһата тулалдаан боложо магад, ямаршье гүрэнэй толгойлогшын Япон ерэхэдэ урдань татагдаагүй олон тоото харуулай сэрэгүүд суглуулагдажа байна.

Эйзенхауэр хүндэгүй айлшан. Японой эгээл томо профсоюзна организаци—Профсоюзуудай Генеральна Совет, социалистическэ, коммунистическэ партинууд, мүн хэдэн олон ниитын эмхи зургаанууд Америкын президентын Япон ерэлгэдэ эсэргүү байһанаа эрид шууд мэдүүлээ.

«Эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө маанадай хэһэн оролдолго, тэмсэлдэ эсэргүүсэн президент Эйзенхауэрай ерэхээ зүрхэлөө һаа, эб найрамдалай, демократиин түлөө тэмсэжэ байһан бухы япон арадай гомдол, хараал, хоро үһөөн угтаха байха» гэжэ Профсоюзуудай Генеральна Советэй резолюци соо хэлэгдэнэ.

Японие шэнэ дайнай гуламта болгохоёо хүсэһэн эб найрамдалай дайсадай хэдэн олон хэмжээ-ябуулгануудай нэгэниинь Америкын президентын ерэлгэ мүн гэжэ япон арад ойлгоно. США-гэй президентын Япон ерэлгые Японой империалистнууд Америка Япон хоёрой хоорондохи «Аюулгүйн договор» парламентда баталуулжа тэмдэглэхэ зорилготой. Кисиин правительство мэхэ гохо гаргажа, тэрэ аюултай договорые Японой парламентын доодо палатын үзэмжэдэ табяа. Пентагондо бээ худалдаһан Киси Эйзенхауэрай ерэхэһээ урид парламентын дээдэ палатада тэрэнээ баталуулхаб гэжэ үгеэ үгөө.

США Япон хоёрой хоорондохи сэрэгэй хэлсээндэ эсэргүүгээр япон арадай буһалгаа, хүдэлөөндэ жагсаһан ушар Холбоото Штадуудай зарим политическэ ажал-ябуулагшадые бахардуулаа, тэбдүүлээ. «1961 ондо тэрэ договор баталуулаа һаа дээрэ» гэжэ сенатор Гор дурадхаа. Ондоошье сенаторнууд, жэшээнь, Сенадай гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ Фулбрайт Эйзенхауэр Япон руу бүошог гэһэн һанамжа оруулаа. Гэбэшье Вашингтоной болон Токиогой политика хүтэлбэрилдэг хүнүүд ондоогоор, орёогоор наадаха гэжэ бодоо. Кисиин правительство арай тогтожо байна, хэрбээ Эйзенхауэрай айлшалаа һаань, Киси арга мүрөө оложо тушаалдаа аһалдаха, торолдохо ёһотой гэжэ хариин гүрэнүүдэй гадаадын шэнжэлэгшэд хэлэдэг болоо. США-гэй президентын Япон ерэхээ арсаа һаань, мүнөө-нэй Японой правительство унаха лэ гэһэн удхатай бэшэг Киси Вашингтон руу эльгээһэн байгаа. Тэрэ-ниинь Америкын зонхилхы тушмэдүүд тэрэ доронь ойлгоо, хараадаа абаа. «Эйзенхауэрай ошолгые болюулаа һаа, гансал премьер Киси тушаалһаа унаха бэшэ, мүн япон-американска сэрэгэй договор бута һүрэхэ гэжэ һаяхан «Нью-Йорк Геральд трибюн» бэшээ.

«Хүсэ баримталха» политическэ зэбсэг болгоһон США-гэй гүрэнэй департаментын хүтэлбэрилэгшэд аюултай хаартаар наадахаяа зэбдаа. Тэрэ хаартынь гүрэнэй секретарь Гертер хамаг зондо харуулаа. Япон-американска аюулгүйн договор соо «Алас Дурна хизаар» гэжэ үгэ бии. Тэрэнь Советскэ Союзай зүүн хизаарыешье оруулалсаһан удхатай гэжэ эзэрхэг шунахайгаар мэдүүлээ. Ондоогоор хэлэхэдэ, Гертер урдань нарин нягтаар нюуда-жа байһан юумэсэ хэлээ гэхэ гү, али япон-американска сэрэгэй договорой шунахай, эзэрхэг удхатай байһые мэдэрээ. «Япон-американска «Аюулгүйн договор» гээшэ Хитадаа, Арадай Республика болон СССР-ые эсэргүүгээр хэгдэһэн сэрэгэй үүсэл байба» гэжэ Японой социалистическэ партиин түбэй гүйсэдэхэ комитет тэмдэглэнэ.

США-гэй болон Японой империалистнуудай Алас Дурна зүүгэ гаргажа байһан ааша, хэрэгүүд тэндэхи байдал улам шангадхана, хүндасадхана. «Аюулгүйн договор» баталалга, президент Эйзенхауэрай Япон ерэлгэ тэндэхи байдал бүрэ шахардуу шанга болгохо.

С. ИВАНОВ.

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров—40-49. отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01873. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5192.